

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

PIISPAN ASUKOKONAISUUDEN SUUNNITTELU

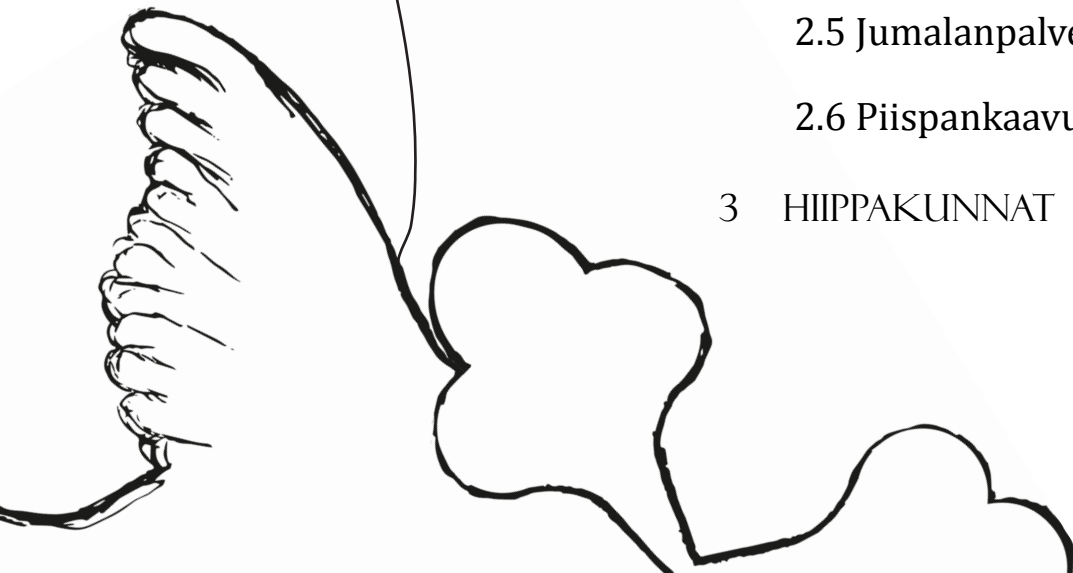
TEKIJÄ: Jaana Nissinen

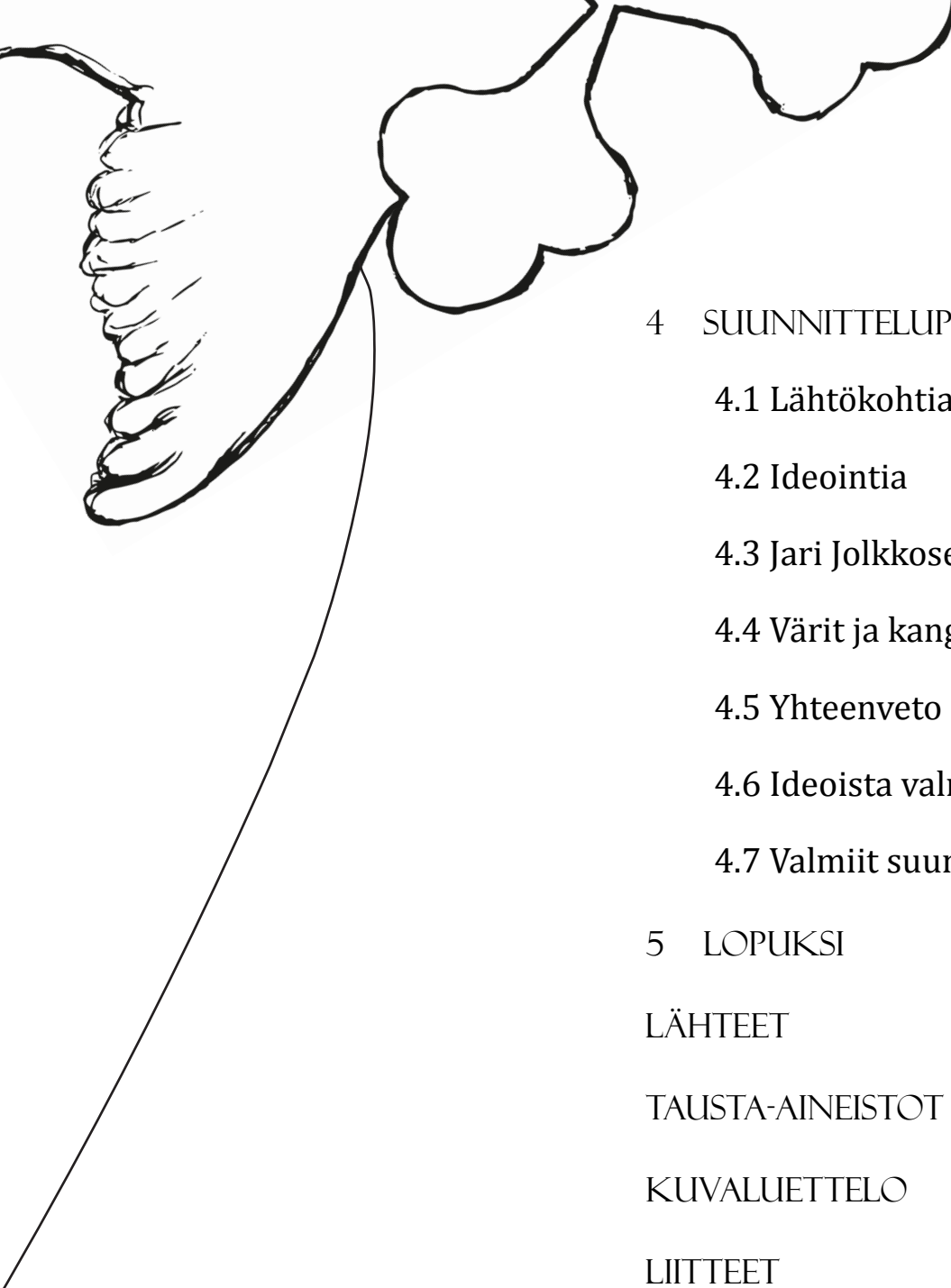
Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma	
Työn tekijä Jaana Nissinen	
Työn nimi Piispan asukokonaisuuden suunnittelu	
Päiväys 17.4.2014	Sivumäärä/Liitteet 45 / 1
Ohjaaja Elina Sillanpää	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Jari Jolkkonen	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön aiheena oli piispan asukokonaisuuden suunnittelu Kuopion hiippakunnan piispa Jari Jolkkoselle. Tavoitteena oli saada aikaan kolme valmista ehdotusta, joista piispa valitsee itselleen mieleisimmän. Suunnitelmiin sisältyivät piispankaapu, hiippa sekä stola.</p> <p>Työskentely alkoi tiedonhankinnalla, jolloin tutustuttiin kirja- ja internetlähteiden avulla kirkkotekstiileihin ja niiden historiaan, kristilliseen symboliikkaan, olemassa oleviin piispankaapuihin sekä hiippakuntiin ja piispan tehtäviin. Näin luotiin lähtökohdat suunnittelulle. Kirkkotekstiileihin ja piispankaapuihin tutustuttiin myös paikan päällä Kuopion tuomiokirkossa ja Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulissa.</p> <p>Ideointi tapahtui Jari Jolkkosen toiveiden pohjalta. Hän myös kommentoi suunnitelmia eri vaiheissa prosessin aikana. Jari Jolkkosen ja ohjaavien opettajien palautteen avulla prosessi tiivistyi kolmeksi ehdotukseksi piispan asukokonaisuudesta. Niistä Jari Jolkkonen valitsi mieleisimmän suunnitelman, jonka pohjalta tehdään opinnäytetyön jo valmistuttua materiaalinäytteitä.</p>	
Avainsanat tekstiilisuunnittelu, kirkkotekstiilit, piispankaapu, hiippa, stola	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author Jaana Nissinen			
Title of Thesis Designing a bishop's ensemble			
Date	17.4.2014	Pages/Appendices	45 / 1
Supervisor Elina Sillanpää			
Client Organisation /Partners Jari Jolkkonen			
<p>Abstract</p> <p>The subject of this thesis was to design an ensemble to Jari Jolkkonen, the bishop of Kuopio bishopric. The goal was to design three alternative ensembles. Jari Jolkkonen was to choose one design of them. The designs included bishop cope, mitre and stola.</p> <p>The process was started with information retrieval. Church textiles, Christian symbolism, bishop copes, bishoprics and the tasks of a bishop were explored with books and Internet. So emerged the starting points for the design. Church textiles and bishop copes were also explored in Kuopio cathedral and the chapter of Kuopio bishopric.</p> <p>The opinions of Jari Jolkkonen were the starting points for brainstorming. He also commented on the designs during the process. The feedback process led to three alternatives of the bishop's ensemble. Jari Jolkkonen chose one option, which is the starting point to material experiments after this thesis.</p>			
Keywords textile design, church textiles, bishop cope, mitre, stola			

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
1.1	Lähtökohdat ja tavoitteet	7
1.2	Prosessin kulku	7
2	KIRKKOTEKSTIILIT ELI PARAMENTIT	9
2.1	Symboliikka	11
2.2	Kristillisiä symboleita	11
2.3	Värien symboliikka	13
2.4	Paramenttien symboliikka	14
2.5	Jumalanpalveluspuku eli ornaatti	15
2.6	Piispankaavut Suomessa	16
3	HIIPPAKUNNAT	19

4	SUUNNITTELUPROSESSI	21
4.1	Lähtökohtia	21
4.2	Ideointia	23
4.3	Jari Jolkkosen kommentteja luonnoksista	25
4.4	Värit ja kangasnäytteet	28
4.5	Yhteenveto ideointivaiheesta	30
4.6	Ideoista valmiiksi suunnitelmiksi	31
4.7	Valmiit suunnitelmat	38
5	LOPUKSI	42
	LÄHTEET	43
	TAUSTA-AINEISTOT	44
	KUVALUETTELO	45
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on suunnitella Kuopion hiippakunnan piispa Jari Jolkkoselle uusi asukokonaisuus, johon sisältyvät piispankaapu, hiippa sekä stola. Jari Jolkkonen kävi tammikuussa 2014 koulullamme opetusneuvos Eija Vähälän vieraana ja samalla heillä tuli puhetta piispan asukokonaisuuden suunnittelusta.

Uusi piispankaapu oli ollut Jolkkosella jo pidempään haaveena ja hänelle ehdotettiin, että joku koulumme opiskelija voisi mahdollisesti suunnitella sen opinnäytetyönä. Aihetta tarjottiin minulle ja innostuin heti tästä mahdollisuudesta. Kirkkotehtiit ovat minulle tekstiilimuotoilijana aivan uusi aluevaltaus ja otin avoimin mielin haasteen vastaan. Työtä olisi ollut riittävästi jo pohjatiedon keräämisessä ja jouduin vetämään rajoja siihen, miten paljon ehdin tehdä taustatyötä. Lähtökohtana oleva käytännön tarve asukokonaisuudelle motivoi ja haluan laittaa pääpainon itse suunnittelutyölle.

Piispa Jari Jolkkonen on prosessissa mukana antaen lähtökohtia suunnittelulleni ja palautetta eri vaiheissa työn edetessä. Tavoitteena on suunnitella kaunis ja symboliikaltaan rikas piispan asukokonaisuus, johon sekä asiakas että suunnittelija voivat olla tyytyväisiä.

Teen matkan kristillisen symboliikan maailmaan ja tämän päivän piispan kaapu- ja tutkimaan. Kerron sanoin ja kuvin suunnitteluprosessistani, joka alkaa valkoisesta paperista ja jatkuu kunnes olen perillä matkan päätepisteessä valmiiden suunnitelmien äärellä.

1.1 Lähtökohdat ja tavoitteet

Työn aihe syntyi piispa Jari Jolkkosen käytännön tarpeesta ja toivomuksesta saada toimiva sekä symboliikaltaan rikas asukokonaisuus piispan virkatehtäviä varten. Minulla oli tarve saada opinnäytetyölleni aihe, joten työ ja tekijä kohtasivat. Minulle korostettiin ennen suunnittelun aloittamista, että päätöksiä asukokonaisuuden valmistamisesta ei ole vielä tehty, mutta se on mahdollista mikäli määrärahat löytyvät ja suunnitelmat miellyttävät.

Otettuani vastaan aiheen matka lähti jo tavallaan tiettyyn suuntaan. Suunnittelutyö tehdään suunnittelijalla olevan osaamisen sallimissa rajoissa ja asiakkaan antamien lähtökohtien ja palautteen avulla. Jossakin näiden kahden risteämiskohdassa tulee sijaitsemaan lopullinen tuotos. Suunnittelijan ja asiakkaan lisäksi matkalla ovat mukana ohjaava opettaja sekä satunnaiset kanssakulkijat motivoimassa ja antamassa palautetta työn edetessä.

Suunnittelijanosaamiseen vaikuttavataikaisemmat kokemukset asiakasprojekteista, kaikki muu kertynyt suunnitteluosaaminen, tätä opinnäytetyötä varten tehty taustatutkimus sekä havainnointikyky prosessin aikana. Tiedollinen ja taiteellinen pitäisi osata yhdistää harkitusti. Opinnäytetyötä aloittaessani haluan asettaa itselleni selkeät tavoitteet joita kohti suunnistan. Selkeä päämäärä auttaa jatkamaan matkaa, vaikka välillä joutuisinkin sivuraiteille.

Ensimmäinen tavoitteeni on saada tietoa ja käytännön kokemusta kirkkotehtiin suunnittelusta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Haluan pitää opinnäytetyöhön tulevan tietopuolisen osuuden selkeänä ja tiivistettynä, vaikka prosessin aikana tutustunkin lukuisiin kirjallisiin ja sähköisiin lähteisiin sekä tausta-aineistoihin. Lähteiden tutkiminen luo perustuksen, josta on hyvä ponnistaa eteenpäin.

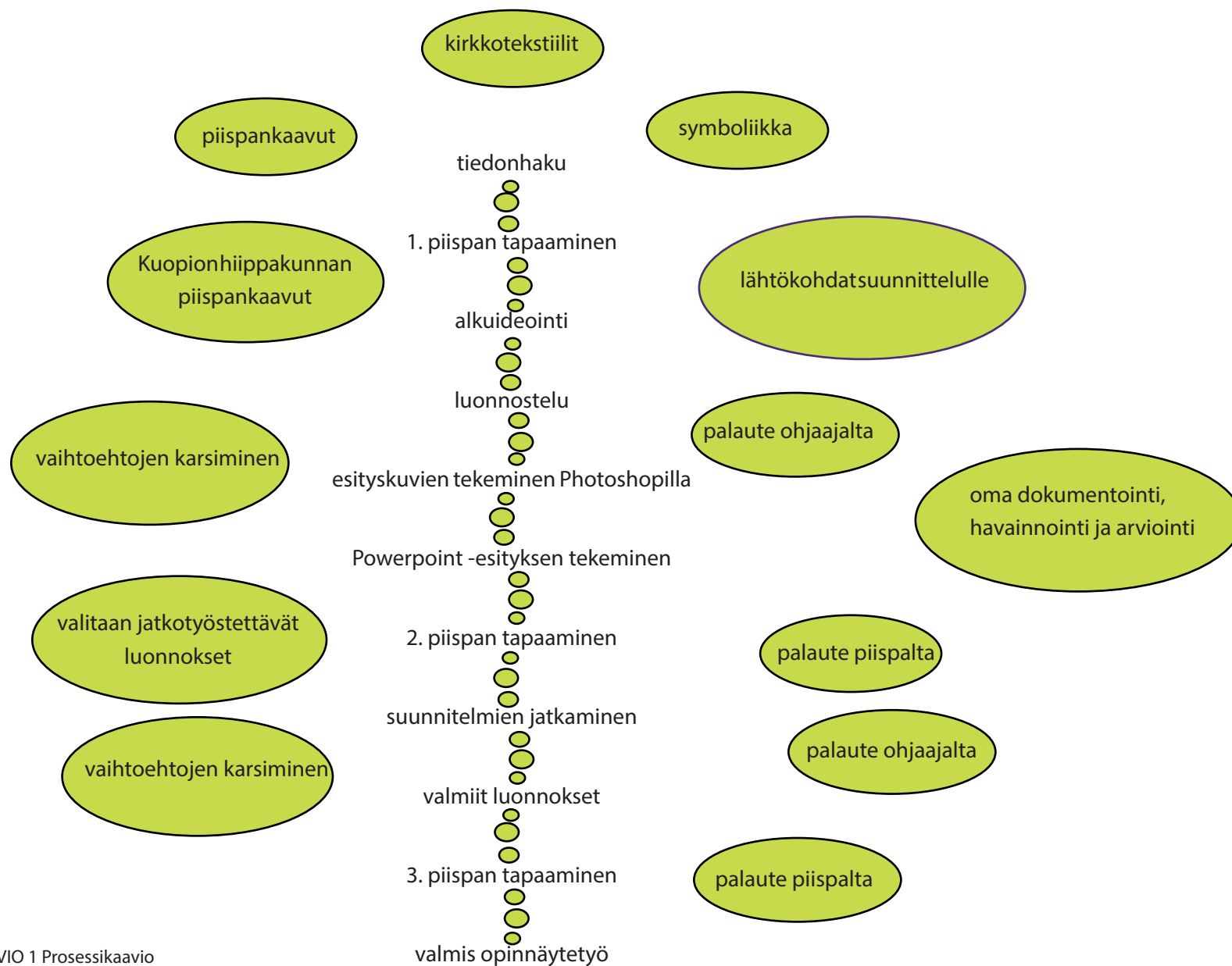
Tavoitteenani on saada taustatyö pääasiassa tehtyä ennen suunnittelun aloittamista, jotta voin sitten rauhassa keskittyä suunnitteluun. Kerään matkalaukkuuni tavaraa ennen matkalle lähtöä. Tämä on siinä mielessä hyvä ajatus, että ensimmäinen tapaaminen piispan kanssa on vasta tammikuun lopussa. Minulla on siis kolme viikkoa aikaa ennen sitä lähteiden tutkimiseen ja lähtökohdat suunnitteluosuuteen saan käytyäni tapaamassa Jari Jolkkosta.

Toinen tavoitteeni on suunnitella kaunis, perinteitä kunnioittava asukokonaisuus, joka tuo mukanaan myös jotain uutta; rakkaan tuulahduksen kuvioiden, mallin tai tekniikoiden kautta. Koetan asettaa pääpainon opinnäytetyössäni suunnittelulle, sillä aikataulu on tiukka. En kuitenkaan väheksynyt taustatyön tekemistä. Se on ensiarvoisen tärkeää varsinkin sen vuoksi, että pohjatietoni kirkkotehtiin ja niiden suunnittelusta ovat vähäiset. Havainnoin ja tutkin suunnitteluani prosessin kuluessa. Pysin perustelevaan ratkaisuni niin, etteivät valintani ole tuulesta temmattuja. Haluan lisäksi saada enemmän kokemusta asiakaslähtöisestä suunnittelusta. Toivottavasti tämän työn tekeminen auttaa myös jatkossa saamaan uusia projekteja ja luo polkuja työelämään. Matkan edetessä saan joka tapauksessa eväitä tulevia haasteita varten.

1.2 Prosessin kulku

Opinnäytetyömatkani jatkuu työsuunnitelman tehtyäni tiedonhauilla. Kuvio 1 seuraavalla sivulla havainnollistaa prosessin kulkua. Etsin tietoa kirkkotehtiin historiasta, sukellan kristillisen symboliikan maailmaan, tutkin kuvia tällä hetkellä käytössä olevista piispan asukokonaisuuksista sekä tutustun hiippakuntiin ja piispan tehtäviin. Käyn myös vierailmassa Kuopion tuomiokirkossa ja tutustun siellä oleviin kirkkotehtiin, jotta saan vahvistettua mielikuvia kirkollisista tehtiin muutenkin kuin kuvien avulla. Minulla on myös mahdollisuus nähdä Kuopion hiippakunnan piispankaapuja ja valokuvata niitä.

Tärkein tiedonhakumenetelmäni kirjojen ja internetin tutkimisen lisäksi on oma havainnointini prosessin aikana piispa Jari Jolkkosen kanssa käymissäni keskusteluissa ja palautetilanteissa. Jolkkosen toiveiden perusteella aloitan ideoinnin ja luonnostelun viivapiirroksin ja jatkan värien kanssa suunnitelmien kehittämistä Photoshop-kuvankäsittelyohjelmalla. Jari Jolkkosen ja ohjaavien opettajien palautteen avulla prosessi etenee loppua kohden luonnosten ja materiaalinäytteiden kautta. Käyn tapaamassa Jari Jolkkosta kolme kertaa, joiden välisinä aikoina suunnitelmat kehittyvät ja hioutuvat. Lopussa prosessi tiivistyy kahteen tai kolmeen valmiiseen ehdotukseen piispan asukokonaisuudeksi. Koko matkani ajan havainnoin ja dokumentoin työskentelyäni.

KUVIO 1 Prosessikaavio

2 KIRKKOTEKSTIILIT ELI PARAMENTIT

On tärkeää tuntee historiaa, jotta voi ymmärtää nykypäivää. Tätä ajatusta voi soveltaa myös suunnittelutyöhön ja uuden luomiseen. Miten voi saada aikaan mitään puhuttelevaa, jos työskentelyn pohjana ei ole mitään syvempää ja kestävämpää? Juurien täytyy olla tukevasti maassa, jotta uusi suunnittelun kukkanen voi seistä varsi vakaana päivän valossa. Silloin ei haittaa, vaikka pieni tuulenpuuskakin puhaltaisi yli. Perinteet myös velvoittavat; tuntuisi suorastaan sopimattomalta, jos vuosisataisten juurien päässä valoa kohti kurkottelisi heikko ja hauras verso vailla merkitystä. Aloitin tiedonhankinnan tutustumalla kirkkotekstiilien historiaan; juuriin, jotka pysyvät. Sieltä lähdin lähestymään kohdettani; nykypäivän tekstiilisuunnittelijan maailmaa.

Kirkkotekstiilien eli paramenttien kristinuskon ajan historia juontaa juurensa alkukirkon ajoille, 400- ja 500-luvuille. Jumalanpalveluspuku kehittyi myöhäisantiikin perinteisestä arkivaatetuksesta; tunikasta eli ihokkaasta ja päällysvaipasta eli paenulasta tai toiselta nimeltään casulasta, josta syntyi myös meille tuttu sana messukasukka. Paenula oli muodoltaan pyöreä vaate, jossa oli keskellä pääntie. Se oli hihatton ja ulottui lähes maahan asti. (Sarantola 1988, 9-10.)

Tämän päivän liturginen vaatetus edustaa ajatonta muotokieltä Välimeren rannoilta. Nykyään kirkkotekstiilit eroavat paljon enemmän arkivaatteista ja niitä luultavasti koristellaan enemmän kuin alkuseurakunnan aikana. Niille on myös aikojen saatossa kehittynyt paljon symbolisia merkityksiä ja keskityn tarkastelemaan aiheen laajuuden vuoksi suomalaista kirkkotekstiilien perinnettä.

Suomessakäsityöläisperinnevahvistuivoimakkaasti Naantalin birgittalaisluostarin ansiosta 1440-luvulla. Tekstiileitä ei tuolloin saanut valmistaa maallisiin tarkoituksiin ja niissä tuli käyttää vain aitoja materiaaleja; hopeaa, kultaa ja silkkiä. Naantalilaisia tekstiilejä on jäljellä kymmenkunta, joista tärkein on Huittisten kirkon yli kaksimetrinen alttarin reunusnauha 1490-luvulta. Nauhassa on neljätoista kirjailtua Neitsyt Marian historiasta kertovaa kohtausta, joista jokainen on sijoitettuna omaan kaariholviinsa. Nunnien työt olivat erittäin taidokkaita ja he auttoivat myös arkisten käsityötaitojen leviämisessä. Maria-aiheiden lisäksi

kuvioina käytettiin kasveja ja eläimiä, raamatullisia tekstejä ja henkilöitä, sekä ristejä, kukkia ja sydämiä. (Priha 2000.)

Merkille pantavaa tuolla ajalla oli se, miten paljon aikaa ja vaivaa käytettiin kirkollisten tekstiilien valmistamiseen. Niitä pidettiin arvossa ja materiaalit olivat huippuluokkaa. Siinä olisi oppimista meidän aikanamme. Toisaalta hienoa on se, että suunnittelussa on nykyään enemmän vapauksia, myös kirkkotekstiilien alueella.

Paramenttien perinne on säilynyt Suomessa jollakin tasolla vuosisadasta toiseen, tosin köyhyys, sodat ja 1700-luvun rationalismi eli järkeisoppi ovat ajoittain heikentäneet kirkollisten tekstiilien asemaa (Sarantola 1988, 10). 1700- ja 1800-luvulla monipuolista värien käyttöä alettiin pitää vanhanaikaisena ja silloin yleistyivät mustat ja punaiset metallilangoin kirjaillut kilpikasukat. Kuvassa 1 näkyy ajalle tyypillinen mustapohjainen kalkkiliina. Suomalainen kudonnan monimuotoisuus katosi ja toistettiin valmiita roomalaisia, kreikkalaisia ja egyptiläisiä aiheita. Suosiossa olivat myös maisemat, satuaiheet ja paimenkohtaukset. (Priha 2000.)

KUVA 1. 1800-luvulle tyypillinen mustapohjainen hopealangalla kirjailltu kalkkiliina.

Yhteiskunnallisten muutosten lisäksi muotivirtauksetkin ovat siis vaikuttaneet kirkkotekstiileihin. Se ei välttämättä ole aina huono asia, mutta jos samalla kadotetaan oma osaaminen ja perinteet, köyhdyttävä vaikutus on suurempi kuin rikastuttava. Tämä vaihtelu näkyy läpi historian; välillä on taantumuksen aikoja, mutta sieltä on aina noustu.

Suomalaisen käsityötaidon uusi kukoistus lähti liikkeelle 1900-luvun alussa, mikä on pitkälti 1879 perustetun Suomen Käsityön Ystävien ansiota. Ensimmäiset kirkkotekstiilit tehtiin Suomen Käsityön Ystävien 25-vuotisnäyttelyä varten. (Priha 1991, 28.)

Toisen maailmansodan jälkeen kirkkotekstiileitä yksinkertaistettiin ja ne muutuivat karkeiksi ja niukkakuviolisiksi. Värien käyttö lisääntyi kuitenkin jo 1950-luvulta lähtien, jolloin seurakunnat alkoivat myös tilata kokonaisia värisarjoja tekstiileistä yksittäiskappaleiden sijaan. (Priha 2000) Tekstiilien yhtenäistyminen sarjoiksi oli mielestäni hyvä asia ja se on käytäntönä nykyäänkin. Sarjat luovat yhtenäisyyttä ja niiden osat ovat keskenään vuoropuhelussa varsinkin, jos osia on rikastutettu pienin muutoksin.

1980-luvulla järjestettiin Suomessa useita kirkkotekstiilikilpailuja ja muun muassa niiden ansiosta tekstiileissä käytettyjen työtapojen kirjo on laajentunut kudontatekniikoista mitä erilaisimpiin tekniikoihin. Näitä ovat esimerkiksi käsinpainanta, aplikointi, käsin- ja konekirjonta sekä niiden yhdistely. Materiaaleina on työستetty muun muassa pellavaa, puuvillaa, silkkiä, samettia, karkeaa sisalia ja hartsikäsiteltyä harsoa. Pohjakangas on kuitenkin pidetty yleensä yksivärisenä, toisin kuin keskiajalla, sekä 1910- ja 1930-luvuilla, jolloin oli suosiossa kirjoja ja applikoida jo valmiiksikin kuvioitua pohjakangasta. (Priha 2000) Tämä tapa havainnollistuu kuvassa 2, jossa on Armas Lindgrenin ja Greta Strandbergin suunnittelema ja 1926 valmistettu piispankaapu. (Priha 1991, 136.)

Tuntuu, että nykyään Suomessa panostetaan enemmän selkeyteen, kuin yksityiskohtaisiin kuviointeihin. Tämä on mielestäni hyvä asia, sillä kuvioiden täytyy näkyä kauas. Väreillä on myös suuri merkitys, sillä ne näkyvät monesti pidemmälle kuin kuviot.

Huolella suunniteltu, perinteitä kunnioittava kirkkotekstiilien käyttö tukee jumalanpalveluselämää elävöittäen ja havainnollistaen sen sanomaa. Suunnittelijan ei kuulu itsekkäästi seurata vain omia mieltymyksiään vaan lähtökohtien pitäisi nousta aidosti perinteistä ja sopia jumalanpalveluksen sisällön kanssa yhteen. Suunnittelu löytää traditioista paljon ammennettavaa. (Sarantola 1988, 13-14.)

Traditio asettaa sekä virikkeitä että vaatimuksia. On tärkeää muistaa suunnittelevansa käyttötarkoituksia; taiteellisuuden rinnalla tulee ottaa huomioon huollettavuus, kestävyys ja käytännöllisyys. Tekstiilin teknisen toteutuksen pitää olla laadukasta ja olisi suositeltavaa elvyttää myös vanhoja käsityön tekniikoita. (Sarantola 1988, 15.) Käsityötaitaminen on teollistumisen myötä heikentynyt, mutta kirkkotekstiilit ovat yksi osa-alue, jossa ne ovat vielä tärkeässä asemassa. Uniikki taidetekstiili voi olla rikastuttamassa kirkollista elämää, sekä sen kantajaa että kirkkokansaa.

Kuten professori Päikki Prihakin toteaa artikkelissaan Kirkkotekstiilit - katkeamaton perinne, muuttuva kuvamaailma, kirkkotekstiilit heijastavat ja ilmentävät parhaimmillaan omaa aikaansa ja sen ajattelutapoja. Ne eivät ole kaavoihin kangistuneita lavasteita vaan arvokasta ja taidokasta kirkkotaidetta (Priha 2000). Suunnittelijan on tunnettava arvonsa vuosisataisen perinteen jatkajana.

KUVA 2. Armas Lindgrenin ja Greta Strandbergin suunnittelema piispankaapu vuodelta 1926.

KUVA 3. Greta Strandbergin suunnittelema hiippa vuodelta 1935

2.1 Symboliikka

Symboliikan maailma on monisäikeinen. Pysähdyin hetkeksi miettimään, mitä symboliikka oikeastaan on. Sana symboli tuo minulle mielikuvan jostain mystisestä ja juhlavasta. Sillä ei kerrota asioita suoraan vaan täytyy osata lukea ”rivi-en välitkin”.

Teologian tohtori Pentti Lempiäinen määrittelee symbolin tunnuskuvaiksi tai vertauskuvaksi, joka kertoo kuvainnollisesti jostain asiasta. Symboli yhdistää kuvallisen ja kielellisen tason toisiinsa. Symboleita käytetään, jotta asioita olisi helpompi havaita, määritellä ja ymmärtää ja totuuden syvällisempi tarkastelu olisi mahdollista. Niiden avulla levitetään myös tietoa ja ilmaistaan tunteita eikä pidä unohtaa myöskään kuvien esteettistä merkitystä. (Lempiäinen 2002, 13-14.)

Symboleita voivat olla esimerkiksi muodot ja värit, kirjaimet ja numerot, ihmisfiguurien ilmeet, eleet ja asennot, tai jotain niiden väliltä. Vertauskuvien käytössä ja tunnistamisessa niiden kontekstilla eli asiayhteydellä on suuri merkitys. Jokaisessa kulttuurissa on oma symboliikkansa. (Väisänen 2011, 11-12.) Tässä opinnäytetyössä keskityn länsimaisen kristillisyyden symboleihin.

Pentti Lempiäinen on tutkinut syvällisesti kristillistä symboliikkaa. Kirjansa Kuvi-en kieli alkusanoissa hän kuvaa mielenkiintoisesti symbolien olemusta. Niiden luonteeseen kuuluu moniulotteisuus, koska ihmiset saattavat kokea ne eri tavoin. Kaikkea ei tarvitse osata selittää ja perustella; onhan uskonto itsessäänkin mysteeri. Tärkeintä ei ole asiantuntijoiden mielipide vaan symbolien sanoma tavallisille ihmisille. On päinvastoin hienoa, jos symboleita voidaan tulkita myös alkuperäisestä merkityksestä poiketen ja ne tarjoavat jokaiselle merkityksellistä sisältöä. Tosin tässä on myös vaaransa, jos tulkinnat ovat päinvastaisia. ”--- kuvien takana on tavoittamattomuuksien maailma, josta sentään jokin hippunen voi meillekin aueta”, Lempiäinen toteaa. (Lempiäinen 2002, 13-14.)

Jo pelkästään kristillisiä käyttökelpoisiksi havaittuja symboleita on olemassa tuhansia, mutta kun puhutaan suomalaisista kirkkokotekstiileistä, määrä laskee

muutamaan sataan tai jopa alle. Symboliikan tarjoamia vaihtoehtoja käytetään suppeasti tukeutuen usein tuttuihin vertauskuviin. Uudenlainen symboliikka saattaa kohdata ennakkoluuloja tai saatetaan ajatella, että seurakuntalaiset eivät pysty omaksumaan suurta määrää erilaisia kuva-aiheita. (Lempiäinen 2002, 21.) Tämä saattaa olla totta, mutta aina tarvitaan myös ennakkoluulotonta asennetta vastustamaan kristillisen kuvamaailman köyhtymistä.

Koska symboleita voidaan tulkita monella tavalla ja tulkinnat voivat olla ristiriidassa keskenään, suunnittelijan on tärkeää tuntee perinteistä symboliikkaa. Ajattelen, että vasta sen jälkeen voi lähteä laajentamaan aluetta omalla tavallaan. Tosin haasteena on myös se, että nykyään symbolien tuntemus on vähäistä ja katsoja ei välttämättä osaa yhdistää kuvia mihinkään. Symbolien käyttö ja ymmärtäminen vaativat perehtymistä, mutta parhaimmillaan ne vievät ihmisen alueille, joita pelkät sanat eivät tavoita.

2.2 Kristillisiä symboleita

Esittelen seuraavaksi kristillisiä symboleita, joita kohtasin matkallani.

Kyyhkynen

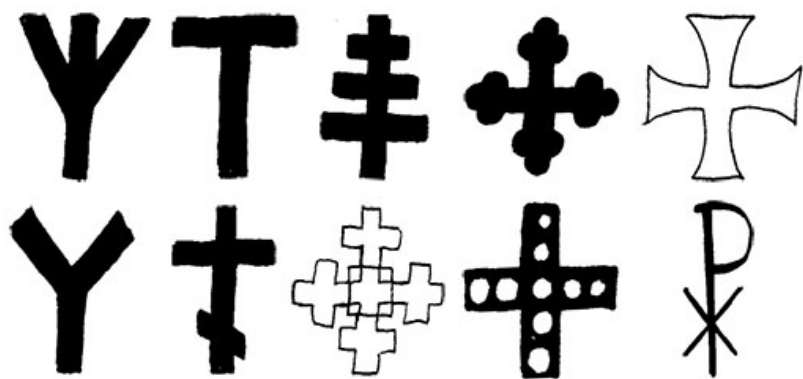
Vedenpaisumuskertomuksessa kyyhkynentuosanoman pelastuksesta ja uudesta elämästä oliivipuun oksa nokassaan. Jerusalemin patriarkka Kyrillos näki tämän vertauskuvana Pyhästä Hengestä, joka kyyhkynen muodossa tuo pelastuksen synnin alta. Kyyhkynen Pyhän Hengen vertauskuvana mainitaan Uudessa testamentissa Jeesuksen kastamisen yhteydessä: ”Jeesus näki Jumalan Hengen laskeutuvan taivaasta kyyhkynen tavoin ja asettuvan hänen päälleen” (Matt. 3:16). Ajatus rauhankyyhkystä pohjautuu Paavalin sanoihin Hengestä ”rauhan yhdyssiteenä”. (Lempiäinen 2002, 297-298.)

Risti

Risti on kristinuskon tunnusmerkeistä tärkein. Sillä on helppoa ilmaista taivaallisen ja maallisen, Jumalan ja ihmisen kohtaamista, sillä siinä leikkaavat toisensa pystysuora ja vaakasuora viiva. Ristiä käytetään sanana myös ilmaisemaan ihmi-

sen elämän kärsimyksiä ja taakkoja, kuten köyhyyttä tai sairautta. Raamatussa Jeesus puhuu rististä tarkoittaessaan vaivoja, joita hänen seuraajansa joutuvat kohtaamaan elämänsä aikana. (Lempiäinen 2002, 45-47.) "Jos joku tahtoo kulkea minun jäljessäni, hän kieltäköön itsensä, ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua." (Matt. 16:24.)

Risti on sovinnon merkki, jolla kuvataan kuulumista Kristuksen seurakuntaan. Kuten kuvasta 4 näkyy, rististä on syntynyt paljon erilaisia muunnoksia. Esimerkiksi Kuopion hiippakunnan vaakunassa on apilanlehtiristi. Kolmilehtinen apila muistuttaa Pyhästä Kolminaisuudesta (Lempiäinen 2002, 59).

KUVA 4. Erilaisia ristejä (Jaana Nissinen 2014)

Helmi

Helmi symboloi täydellisyyttä ja kauneutta. Jeesus vertasi taivasten valtakuntaa helmeen. "Taivasten valtakunta on myös tällainen: Kauppias etsi kauniita helmiä. Kun hän löysi yhden kallisarvoisen helmen, hän myi kaiken minkä omisti ja osti sen. (Matt.13:45-46.) Virren sanoin Jeesuksen sovintoveri on kuin helmi (VK 203:8; VK 319:3).

Laiva

Laiva kuvaa Kristuksen ohjauksessa olevaa seurakuntaa, jonka mastona on pelastuksen symboli risti. Purje ilmaisee uskoa. (Lempiäinen 2002, 147-148.)

Ankkuri

Ankkuri ilmaisee uskoa ja toivoa, jotka kantavat kuolemankin yli. Kun ankkurin

yhteyteen sijoitetaan lisäksi sydän ja risti, ne viestivät yhdessä Paavalin mainitsemista uskosta, toivosta ja rakkaudesta. "Niin pysyvät nämä kolme: usko, toivo, rakkaus. Mutta suurin niistä on rakkaus (1. Kor. 13:13)". (Lempiäinen 2002, 148.)

Alfa ja Omega

Kreikkalaisten aakkosten ensimmäinen ja viimeinen kirjain kuvaavat Kristusta: "Minä olen A ja O, ensimmäinen ja viimeinen, alku ja loppu" (Ilm.22.13).

Luku 3

Kolme on Kolmiyhteisen Jumalan luku. Uskontunnustuksessakin on kolme osiota. Uudessa testamentissa löytyy myös paljon kohtia, joissa luku kolme on merkittävä; esimerkiksi kolme itämaan tietäjää ja Jeesuksen ylösnousemus kolmantena päivänä. (Lempiäinen 2002, 406-407.)

Kolmiapila

Kolmiapila on kolmen lehtensä ansiosta Jumalan kolminaisuuden symboli. (Lempiäinen 2002, 248.)

Liekki

Liekki kuvaa muun muassa Pyhää Henkeä, ikuista elämää, Jeesusta elämän valkeutena ja rukousta (Lempiäinen 2002, 248).

Aurinko

Aurinkoa käytetään valtiollisena symbolina muun muassa Japanin lipussa. Aurinko kristinuskon symbolina kertoo Kristuksesta tai Jumalasta. (Lempiäinen 2002, 354.) Virressä 69 ylösnoussutta Jeesusta kuvataan voiton aurinkona: "Nyt taisteltu on loppuun jo elämän, kuolon sota. On noussut voiton aurinko ---" (VK 69:4).

Tasasivuinen kolmio

Tasasivuinen kolmio on Pyhän Kolminaisuuden symboli, sillä samanpituisissa sivuissa ilmenee Kolminaisuuden persoonien tasavertaisuus. Monesti kolmion sisälle piirretään silmä merkkinä kaikkinäkevästä Jumalasta. Kun kolmion ympärillä loistavat säteet, se kuvaa Jumalan kirkkautta. (Lempiäinen 2002, 398.)

2.3 Värien symboliikka

Väreillä on vahva vaikutus ihmiseen. Ne luovat ihmisille tietyn mielikuvan, joka saattaa vaihtua pienenkin sävy muutoksen vuoksi. Kristillisessä symboliikassa on muutamia värejä, jotka ovat erityisen tärkeitä ja käytettyjä.

Toisen maailmansodan jälkeen luterilaisuuteen vakiintui viisi liturgista väriä, joita vaihdellaan ajankohdan mukaan. Kirkollisen toimituksen erityisluonnetta voidaan korostaa jollain kirkkovuodesta poikkeavallakin värillä, mutta värien tulee olla selkeitä, niin että ne voi helposti tunnistaa tietyksi väriksi. (Lempiäinen 1988, 31.)

 Vihreä: Elämän ja toivon väri, joka symboloi kasvua ja kasvamista uskon tiellä. Vihreää väriä käytetään kirkossa silloin kun ei ole määrätty mitään muuta väriä.

 Valkoinen: Jumalan, Kristuksen, enkelien ja kaikkien pyhien väri, joka symboloi riemua, kiitosta ja puhtautta. Valkoista käytetään esimerkiksi jouluna ja pääsiäisen; suurissa kristillisissä juhlissa.

 Punainen: Toimii Kristuksen ristinkuoleman ja sovitustyön sekä Pyhän Hengen symbolina, muistuttaen tulesta ja verestä. Helluntain, pyhäinpäivän, apostolien ja marttyyrien muistopäivän väri.

 Violetti: Katumuksen, odotuksen ja valmistautumisen väriä käytetään joulua ennen ja paastonaikana.

 Musta: Kuoleman ja surun väri. Käytetään vain pitkäperjantaina ja sen jälkeisenä lauantaina.

(Väisänen 2011, 154; Lempiäinen 1988, 31-32.)

Lisäksi on värejä, jotka sopivat joihinkin tilanteisiin:

 Sininen: Marian väri

 Hopea: Mielen puhtaus

 Kulta / keltainen: Jumalan kirkkaus ja vallan suuruus

(Lempiäinen 1988, 32-33.)

KUVA 5. Stolat liturgisissa väreissä

2.4 Paramenttien symboliikka

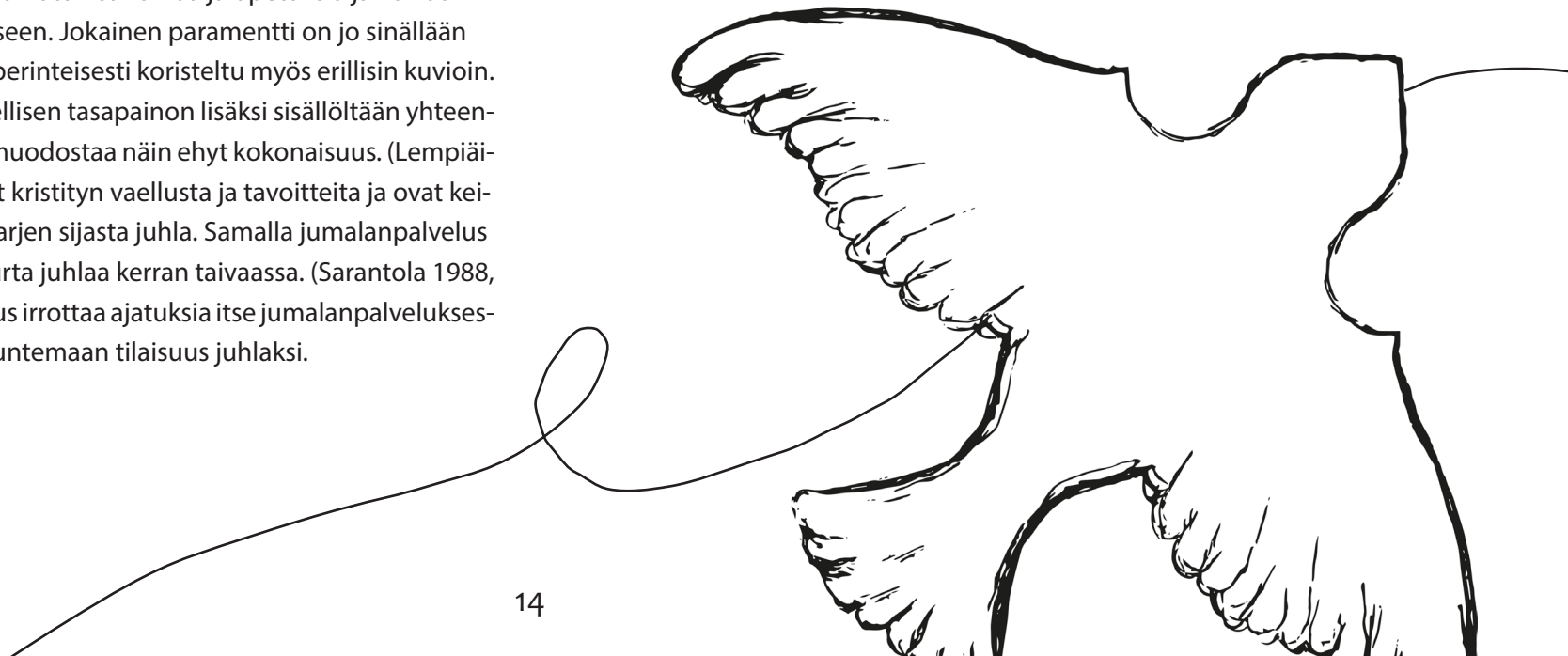
Jos kuvitellaan häitä ilman morsiamen hääpukua tai kastejuhlaa, jossa vauva olisi arkivaatteissaan, minun täytyy myöntää, että tekstiileillä on tärkeä merkitys juhlistavana elementtinä. Kirkkotekstiilitkin ovat tärkeässä asemassa jumalanpalveluksessa, vaikka ne eivät ole mikään edellytys tilaisuuksien järjestämiselle. Juhlavan ulkonäön lisäksi niillä on myös syvempiä merkityksiä.

Uuden testamentin puolelta löytyy perusta kristilliselle ajatustavalle ihmisen vaatettamisesta; vaikka pukeutuminen juhlistaa ja tuo sisältöä kuvioden ja värien kautta myös jumalanpalvelukseen, tietynlaiset vaatteet eivät ole välttämättömyys. ”Sen tähden minä sanon teille: Älkää huolehtiko hengestänne, siitä mitä söisitte tai joisitte, älkää ruumiistanne, siitä millä sen vaatettaisitte. Eikö henki ole enemmän kuin ruoka ja ruumis enemmän kuin vaatteet?” (Matt. 6:25.) Myös Pentti Lempiäinen selventää kirjoituksessaan Paramenttien symboliikka tätä ajatusta: ”Kokoonnuttaessa Jeesuksen nimeen hän on läsnä seurakuntansa keskellä siitä riippumatta, missä asussa pappi tai paikalla olijat ovat (Lempiäinen 1988, 30).

Kirkkotekstiilit havainnollistavat Raamatun sanomaa ja opetuksia ja voivat keskittää ihmisten ajatuksia oleelliseen. Jokainen paramentti on jo sinällään symboli, mutta sen lisäksi niitä on perinteisesti koristeltu myös erillisin kuvioin. Värien ja kuvioden tulee olla taiteellisen tasapainon lisäksi sisällöltään yhteensopivia kunkin vaatteen kanssa ja muodostaa näin ehyt kokonaisuus. (Lempiäinen 1988, 30.) Paramentit kuvaavat kristityn vaellusta ja tavoitteita ja ovat keino ilmaista, että seurakunnalla on arjen sijasta juhla. Samalla jumalanpalvelus tekstiileineen ennakoii ja kuvaa suurta juhlaa kerran taivaassa. (Sarantola 1988, 10.) Ulkoisilla seikoilla ei ole tarkoitus irrottaa ajatuksia itse jumalanpalveluksesta, vaan auttaa rauhoittumaan ja tuntemaan tilaisuus juhlaaksi.

Vaatteiden kuviointi voi sisältää symboliikkaa, mutta myös väreillä on suuri merkitys. Yksi tunnetuimmista vertauksista on Taivaaseen päässeiden valkoiset vaatteet: ”Se, joka voittaa, saa ylleen valkeat vaatteet, enkä minä pyyhi hänen nimeään elämän kirjasta, vaan tunnustan hänet omakseni Isäni ja hänen enkeliansa edessä” (Ilm. 3:5). Valkoista käytetään puhtauden ja kiitoksen värinä paljon kristillisessä symboliikassa.

Raamatussa Apostolien teoissa itsensä vaatettaminen toimii myös merkinä sille, että on koittanut hetki lähteä ja ottaa vastuu kannettavaksi: ”Enkeli sanoi: ”Vyötä vaatteesi ja pane kengät jalkaasi.” Pietari teki niin, ja enkeli sanoi: ”Heitä viitta harteillesi ja seuraa minua.”” (Ap. t. 12:8.) Myös papin tai piispan vaatetus toimii kirkollisen viran merkinä.

2.5 Jumalanpalveluspuku eli ornaatti

Alba ja vyö: Ornaatin perusosana toimii valkoinen messupaita eli alba. Albassa on hieman takinhihaa leveämmät hihat ja se on valmistettu ilmastusta kankaasta. Albaa voivat käyttää kaikki seurakunnan jäsenet sopivissa tilaisuuksissa. Alba kuvastaa kristityn uudistunutta elämää, puhtautta ja kärsivällisyyttä. Alban kanssa käytettävä vyö, cinctum, symboloi valvomista, nuhteettomuutta ja totuudellisuutta. Lisäksi se muistuttaa Kristuksen palvelijana olemisesta. Albaan liittyi keskiajalla yhtenä osana irtokaulus, amictus tai humerale. (Sarantola 1988, 19-20; Väisänen 2011, 156.)

Stola: Stola on 5-10 cm leveä ja 2-3 metriä pitkä huivi, joka kulkee alban päällä niskan ympäri ja kummankin olan yli. Stola on papin viran tuntomerkki, joka symboloi Kristuksen iestä. Sen vuoksi stolassa on perinteisesti ristikuvio keskellä niskan takana tai kummassakin päässä, uudenaikaisempi tapa on sijoittaa risti sydämen kohdalle. (Sarantola 1988, 22-23.)

Messukasukka: Vain ehtoollisjumalanpalveluksessa käytettävä liturginen asu. Kasukka puetaan alban ja stolan päälle ja se on muodoltaan viittamainen ja pyöreähkö. Pääsymbolina toimii risti, joka on yleensä asetettu selkäosaan, sillä jumalanpalveluksessa pappi on suuren osan ajasta selin kirkkokonsaan. (Kirkon tiedotuskeskus)

Kuorikaapu: Suomessa kuorikaapua on käytetty perinteisesti piispojen arvomerkkinä, mutta sitä voivat käyttää myös kaikki papit juhlapukuna rukoushetkissä, kirkollisissa toimituksissa ja juhlissa. Kuorikaavun latinankielinen nimi, pluviale, tarkoittaa sadeviittaa ja se on mahdollisesti aikoinaan toiminut Roomassa vartiomiesten sotilasviittana. Kuorikaapu on puoliympyrän muotoinen. Koristelu keskittyy yleensä suoralla sivulla reunukseen ja keskellä takana selkakilpeen, joka on jäänne hupusta. Hupun käyttöönkin on tosin nykyään paikoin palattu. (Sarantola 1988, 27-28.)

Piispan kaapu: Piispan kaapu on kehittynyt kuorikaavusta. Vuoden 1571 kirkkojärjestyksessä päätettiin piispankaavun olevan piispallinen vaate. Vuodesta

1805 lähtien piispanvihkimyksessä on annettu piispanristi, joka myös kuuluu jumalanpalvelusasuun. (Vahtola.)

Piispan hiippa: Piispan liturgiseen asuun kuuluu päähine, piispan hiippa eli mitra. Päähineen kaksihuippuisuus symboloi Vanhaa ja Uutta testamenttia. Päähineen historia ulottuu Persian ja Assyrian kuningashuoneisiin, aikaan ennen kristinuskon syntyä. Piispojen käytössä se yleistyi 1100-luvun tienoilla. (Vahtola.)

KUVA 6. Alba ja stola vasemmalla, hiippa ylhäällä oikeassa reunassa ja kasukka alhaalla (Jaana Nissinen 2014)

2.6 Piispankaavut Suomessa

Saadakseni mielikuvan tällä hetkellä käytössä olevista piispankaavuista, etsin kuvamateriaalia internetistä. Keräsin esimerkiksi valokuvat Mikkelin, Espoon, Oulun, Turun, Lapuan ja Kuopion hiippakuntien kaavuista. Kaavuihin on havaittavissa sekä yhtäläisyyksiä että eroja.

Espoon ja Lapuan hiippakuntien kaavut ovat enemmän kasukamaisia, eli kädet saa esille kaavun sivusta, jolloin käsien käyttäminen on helpompaa. Muut kaavut ulottuvat perinteiseen tapaan joka puolelta alas asti, jolloin kädet saa esille vain edestä.

Mikkelin, Espoon ja Oulun kaavuihin on perinteinen selkakilpi kun taas muun muassa Kuopion kaavusta se puuttuu. Kaikissa näkemissäni kaavuihin on ollut edessä suorakaiteen muotoinen kaistale pitämässä kaavun liepeitä yhdessä.

Kuvassa 7 näkyvän Turun arkkihiippakunnan vuonna 2002 valmistuneen piispankaavun ja hiipan on suunnitellut tekstiilitaiteilija Helena Hyvönen yhteistyössä silloisen piispan, Ilkka Kantolan kanssa. Valmistajana toimi hämeenlinnalainen taideompelimo Wetterhof yhteistyössä lammilaisen KH-designin kanssa. Kankaat on kudottu käsin damastipuilla poimintatekniikkaa käyttäen ja tietokoneavusteisesti. Kuviokude on silkki-lankaa, loimi ja pääkude ovat kampapuvuilla ja vuorikankaana on silkkiä. (Turun arkkihiippakunta.)

Mielestäni Turun piispankaapu on kaunis ja toimiva. Kaksivärinen toteutus toimii hyvin ja kuviot erottuvat selkeästi. Pidän myös kuvissa 8 ja 9 näkyvistä Hanna Korvelan suunnittelemissa Kuopion ja Lapuan piispankaavuista niiden selkeyden ja tyylikkyyden vuoksi. Varsinkin Lapuan piispan asukokonaisuus on raikas ja luo valoisan vaikutelman.

KUVA 7. Turun arkkihiippakunnan piispankaapu.

KUVA 8. Hanna Korvelan vuonna 2013 suunnittelema asu Lapuan piispa Simo Peuralle

KUVA 9. Kuvassa Jari Jolkkonen Hanna Korvelan suunnittelemissa piispankaavussa

KUVA 10. Espoon hiippakunnan piispankaavun selkäkilpi

KUVA 11. Mikkelin hiippakunnan piispankaapu takaa

Oulun hiippakunnan piispa Olavi Rimpiläiselle valmistetun piispankaavun (kuva 14) suunnittelijoina olivat Ritva Pöykkö, Päivi Myllykangas ja Paula Tuohimaa Oulun Käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksesta. Kuten kuvassa 16 näkyy, selkäkilpeen on kirjailtu ristikkäiset avaimet ja etupuolella koristeena ovat kirjaimet alfa ja omega. (Oulun hiippakunta)

Espoon hiippakunnan piispankaavussa (kuva 13) on kuviona aurinko, jonka keskellä näkyy risti. Kaavun helmassa kulkee kuninkaantien kartta. Kaapu ja hiippa ovat villaa ja vuori silkkiä. Kuvassa 10 näkyvässä selkäkilvessä on Elämänristi, johon on kuvioitu sanat phos eli valo ja zoe eli elämä. (Espoon hiippakunta)

Kuvassa 12 näkyvän Mikkelin hiippakunnan piispan Seppo Häkkinen piispankaavun on suunnitellut ja toteuttanut tekstiilitaiteilija Helena Vaari. Hiipassa ja kaavun etureunassa on lehtikirjontaa. Mikkelin piispankaavun selkäkilvessä (kuva 11) on kuvattuna Mikkelin hiippakunnan suojelija arkkienkeli Mikael. (Vaari)

KUVA 12. Mikkelin hiippakunnan piispan asukokonaisuus edestäpäin

KUVA 13. Espoon hiippakunnan piispan asukokonaisuus

KUVA 14. Oulun hiippakunnan piispankaapu edestäpäin

KUVA 15. Roomasta 1988 Oulun hiippakunnan piispa Olavi Rimpiläiselle hankittu hiippa

KUVA 16. Oulun hiippakunnan piispankaavu takaa

Kuopion hiippakunnan piispankaavut

Ennen ensimmäistä tapaamista Jari Jolkkosen kanssa sain tutustua piispan sihteerin opastuksella Kuopion edellisiin piispankaapuihin. Otin niistä myös valokuvia ja sain taustatietoa mukaani.

Kuopion hiippakunnan ensimmäinen piispankaapu on valmistunut vuonna 1939 Eino Sormuselle (kuvat 17 & 18). Kaavun on suunnitellut taiteilija Greta Strandberg Sormusen opastuksella ja valmistanut Suomen Käsityön Ystävät Oy. Pohjakangas on silkkihammastia ja kuviointi on runsasta. Rintakappaleessa on teksti IN HOC SIGNO VINCES Kuopion sinetistä ja kuviona käytetty elämän lähdeettä janoava peura pohjautuu piispan paimenkirjeeseen. Etukappaleessa on lisäksi symboleita sekä vaakunoita. Selkäkilpeen on kuvattu kalkki eli ehtoollismalja ja oblaatti eli ehtoollisleipä. (Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli.)

Paavo Kortekankaan kaapu (kuva 19) on valmistettu Kuopion Muotoiluakatemiassa, silloisessa Kuopion Koti- ja taideteollisuusoppilaitoksessa vuonna 1975. Myös Matti Sihvosen kaapu on toteutettu siellä opiskelijatyönä kaavun suunnittelijan tekstiilitaiteilija Päikki Prihan suunnitelmien perusteella vuonna 1987. Opiskelijat Leena Koivupuro ja Taru Martikkala ovat valmistaneet kaavun opettaja Aulikki Ilmolan ohjauksessa. (Pyykönen 2014.)

Sihvosen kaapu (kuvat 20 & 21) on puuvillasamettia ja kuviot on painettu käsin. Kaavun etukappaleessa on keskellä Kuopion, vasemmalla Turun ja oikealla Viipurin hiippakuntien vaakunat. Takana on Pyhää Kolminaisuutta kuvaava symboli eli niin kutsuttu uskon kilpi. (Karjalainen 1987.)

KUVA 17. Eino Sormuselle suunniteltu piispankaapu

KUVA 19. Paavo Kortekankaalle suunniteltu piispankaapu

KUVA 20. Päikki Prihan suunnittelema piispankaapu ja stola Matti Sihvoselle

KUVA 18. Eino Sormuselle suunniteltu piispankaapu takapäin

KUVA 21. Matti Sihvosen piispankaapu takapäin

3 HIIPPAKUNNAT

Hiippakunnat ovat tuomiokapitulin ja piispojen johtamia hallintoalueita, jotka ovat jakautuneet rovastikuntiin ja rovastikunnat 3-13 seurakuntaan. Luterilaisen kirkon hiippakuntia on Suomessa yhteensä yhdeksän: Turku, Tampere, Oulu, Mikkeli, Porvoo, Kuopio, Lapua, Helsinki ja Espoo. Hallinnollista toimintaa johtavat tuomiokapituli ja hiippakuntavaltuusto, kun taas piispa toimii hengellisenä kaitsijana. (Suomen ev.lut. kirkko.)

Yksittäinen piispa vastaa vain oman hiippakuntansa toiminnasta. Sen lisäksi, että piispa toimii hengellisenä johtajana, hän ohjaa ja valvoo kirkon työntekijöitä ja on vastuussa opin puhtaudesta. Piispa toimii myös sielunhoitajana, erityisesti papeille. (Suomen ev.lut. kirkko.)

Piispa suorittaa pappien ja diakonien vihkimykset ja toimittaa myös kirkon vihkimisen. Piispa toimii tuomiokapitulin puheenjohtajana. Hallinnon pääasiallisena tehtävänä ovat piispantarkastukset ja koulutus sekä neuvonta. Piispat kuuluvat jäseninä myös kirkon ylintä päätösvaltaa käyttävään kirkolliskokoukseen. Kahdesti vuodessa järjestetään piispainkokous. Monesti piispat ovat yhteiskunnassa ja julkisuudessa myös tärkeitä mielipidevaikuttajia. (Suomen ev.lut. kirkko.)

Kuopion hiippakunta

Nykyinen Kuopion hiippakunta on perustettu vuonna 1939. Tosin juuret ulottuvat vuoteen 1850 asti, mutta välillä on tapahtunut muutoksia hiippakuntien hallintoalueissa. Kuopion hiippakuntaa kuuluu kuusi rovastikuntaa ja 53 seurakuntaa ja seurakuntalaisia on noin 412 000. Seurakuntia sijaitsee pääasiassa Keski- ja Pohjois-Savon, Kainuun ja Pohjois-Karjalan alueilla. Kuopion hiippakunnan nykyiseksi piispaksi vihittiin 6.5.2012 Jari Jolkkonen. (Kuopion hiippakunta)

Tekstiilit Kuopion Tuomiokirkossa

Kuvassa 22 näkyy vuonna 1816 käyttöön vihitty Kuopion tuomiokirkko, joka on Kuopion hiippakunnan keskuskirkko (Kuopion seurakunta). Kävin tutustumassa

tuomiokirkon tekstiileihin, jotta saan tuntumaa kirkkotekstiileissä käytettäviin materiaaleihin. Tekstiilejä minulle esitteli seurakuntamestari Jouko Mertanen.

Tuomiokirkko edustaa uusklassista arkkitehtuuria, mutta siinä on piirteitä myös empiretyylistä esimerkiksi saarnastuolin ja alttarin ympäristön koristeissa. Kirkkoon mahtuu kerralla noin 1400 henkeä. Nykyiset antependiumit on suunnitellut vuonna 2003 tekstiilitaiteilija Hanna Korvela ja liturgiset asut tekstiilitaiteilija Dora Jung. (Kuopion seurakunta; kuvat 23-25.)

KUVA 22. Kuopion tuomiokirkko

Tekstiilit olivat kaikki suhteellisen paksua kangasta ja materiaaleina oli käytetty lähinnä villaa. Vuorikankaat olivat ohuempia, mahdollisesti silkkiä ja pellavaa. Tekstiilejä säilytettiin huolellisesti ja kasukoille oli olemassa omat suojukset (kuva 26). Amanda Malmbergin kasukat (kuvat 28 & 29) edustivat vanhimpia käytössä olevia kirkollisia vaatteita ja niitä käytetään lähinnä juhla jumalanpalveluksissa (Mertanen 29.1.2014).

Jouko Mertanen ei osannut sanoa materiaaleista sen tarkemmin, mutta oli tyytyväinen tekstiileihin. Ne eivät rypisty helposti ja ovat pääasiassa pysyneet siisteinä. Tekstiilit ovat olleet tarvittaessa konservoitavina Kuopion museolla. Stolat (kuva 27) joutuvat kovimmalle kulutukselle ja niiden ongelmana on värjäytyminen niskasta hien vaikutuksesta. Viinitahrojakin on Mertasen mukaan vaikea poistaa materiaaleista. Messukasukoissa on osassa kaula-aukon sisäpuolella kaulus, joka on rispaantunut. (Mertanen 29.1.2014.)

KUVA 23. Hanna Korvelan suunnittelema alttarivaate eli antependium

KUVA 24.
Dora Jungin suunnittelema kasukka

KUVA 25.
Dora Jungin suunnittelema kasukka

KUVA 26.
Kasukoiden suojakangas

KUVA 27.
Dora Jungin suunnittelemat stolat

KUVA 28.
Amanda Malmbergin suunnittelema kasukka 1950-luvulta

KUVA 29.
Amanda Malmbergin suunnittelema kasukka 1950-luvulta

4 SUUNNITTELUPROSESSI

Suunnitteluprosessi alkoi taustatyön ja Jari Jolkkosen tapaamisen perusteella saatujen lähtökohtien pohjalta ideakuvien piirtämisellä. Eri vaiheissa piispalta ja ohjaavilta opettajilta saadun palautteen avulla matka jatkui kohti valmiita suunnitelmia piispan asukokonaisuudesta.

Prosessissa mielenkiintoisena tausta-aineistona toimi muun muassa Elisa Koskisen vuonna 2012 valmistunut pro gradu -tutkielma Virvoittava vesi – siunaava sade. Piispan asukokonaisuus käyttäjän, suunnittelijan ja valmistajan näkökulmasta. Koskinen on siinä tutkinut Helsingin hiippakunnan piispa Irja Askolalle valmistetun asukokonaisuuden suunnittelu- ja valmistusprosessia. Idean tämän pro gradun hankkimiseen luettavaksi sain professori Päikki Prihalta, kun kyselin häneltä sähköpostitse mahdollisista lähdeaineistoista (Priha 2014).

4.1 Lähtökohtia

Suunnitteluprosessi lähti käyntiin ensimmäisessä tapaamisessa Jari Jolkkosen kanssa. Jari Jolkkonen kuvaili itseään sosiaaliseksi, avoimeksi ja iloiseksi karjalaiseksi. Hän arvostaa kirkon ykseyttä ja sen vaaliminen on myös hänen mielestään piispan tärkein tehtävä.

Aluksi Jolkkonen puhui piispan asukokonaisuuden merkityksestä. Hiippa on liekin ja Pyhän Hengen symboli, kun taas stola ilmentää hänen mukaansa virkapappeutta ja symboloi Kristuksen iestä. Kaapu symboloi yleisesti piispan virkaa, eikä sillä ole itsessään syvempiä merkityksiä. Piispan asuun kuuluva sauva on paimensauva; sen koukulla on aikoinaan voinut nostaa rotkoon pudonneen lampaan ylös. Piispa kantaa kaulassaan myös kristinuskon yleisintä symbolia ristiä.

Jari Jolkkonen sanoi, että monesti kun viranhaltija vaihtuu, harkitaan uuden kaavun hankkimista. Minustakin tämä kuulostaa luontevalta; onhan piispan virka-asu osa persoonaa ja tukee omalta osaltaan hänen työtään. Varta vasten kantajalleen suunniteltu kaapu tuntuu henkilökohtaisemmalta ja piispalla on mahdollista vaikuttaa väreihin sekä symboliikkaan.

Kun alamme puhumaan varsinaisesta suunnittelutyöstä, piispa ei tuo esiin mitään ehdottomia rajoituksia. Jari Jolkkonen ei ollut etukäteen paljonkaan miettinyt, millainen uusi asukokonaisuus voisi olla, mutta kun keskustelimme, esiin tuli kuitenkin useita asioita, jotka voisivat olla suunnitteluni lähtökohtina.

Jari Jolkkonen toivoisi, että uusi kaapu olisi kevyempi. Kaapu ei myöskään saa peittää liikaa etupuolta, jotta käsillä on tilaa liikkua. Materiaaleista hän toivoisi käytettävän silkkiä, joka on kevyttä ja näyttävää. Luonnonmateriaalit ovat mielestäni järkevä valinta, sillä ne ovat hengittäviä; onhan kaavun alla aina alba ja lisäksi muu vaatetus. Väreistä Jolkkonen toteaa, että punainen, valkoinen tai violetti olisivat mieluisimpia. Jolkkonen toivoi kirkkaita värejä ja symboliikka on hänelle tärkeä osa kaapua. Sen vuoksi hän pitää myös Päikki Prihan suunnittelema Matti Sihvosen kaavusta (kuvat 20 & 21), jonka hän mainitsi monta kertaa keskustelumme aikana.

Kun kysyin symboliikasta, Jolkkoselle tulee ensimmäisenä mieleen kyyhkynen, joka symboloi Pyhää Henkeä. Pyhä Henki ja armolahjat ovat hänelle muutenkin tärkeitä. Myös hiipan liekkimäisyys kertoo Pyhästä Hengestä. Kirkon elinvoimaisuus ja apostolien päälle vuodatetun Pyhän Hengen läsnäolo ovat Jolkkoselle tärkeitä. Piispan viranhajan ajatellaan olevan apostolinen perintö.

Jari Jolkkonen on väitellyt tohtoriksi aiheenaan ehtoollinen, joten myös se on rakas teema. Kuopion hiippakunnan vaakunasta voisi myös saada innoitusta. Siinä on kuvattuna kolme kukkulaa ja kaiken yllä apilaristi. Lutherin teologia on myös yksi mieleen tuleva aihe. Tiede on lähellä Jolkkosen sydäntä ja hän mietti voisiko Joensuun yliopiston vaakunaa saada käyttöön.

Jos kaapuun tulisi tekstiä, se voisi olla Fides et Caritas eli usko ja rakkaus. Myös kasteen sakramentti on Jolkkoselle läheinen aihe, vaikka kastekaani ei varsinaisesti liity piispan virkaan. Paavali puhuu galatalaiskirjeessä, miten kaste merkitsee Kristukseen pukeutumista.

Tekstikatkelmia inspiraation lähteeksi

”---Sinun vaatteenas on kirkkaus ja kunnia, valo ympäröi sinut kuin viitta. Sinä olet levittänyt taivaan kuin telttakankaan ja tehnyt salisi ylisten vetten keskelle. Sinä otat pilvet vaunuiksesi ja kuljet tuulten siivillä. Sinä teet tuulista sanasi viejät ja panet liekit palvelijoiksesi.” (Ps. 104:1-4.)

Liekkejä on monta,
valo on yksi,
hän on Jeesus Kristus.
Liekkejä on monta,
valo on yksi.
Hän yhdistää meidät.
(VK 454:1.)

Vaan helmen sait sinä kalleimman ---
(VK 319:3.)

”Pyhä Henki laskeutui hänen ylleen näkyvässä muodossa, kyyhkysen kaltaisena.” (Luuk. 3:22.)

”Paina minut sinetiksi sydäntäsi vasten, pane sinetiksi ranteesi nauhaan. Rakkaus on väkevä kuin kuolema, kiivas ja kyltymätön kuin tuonela. Sen hehku on tulen hehkua, sen liekki on Herran liekki.” (Laul. I. 8:6.)

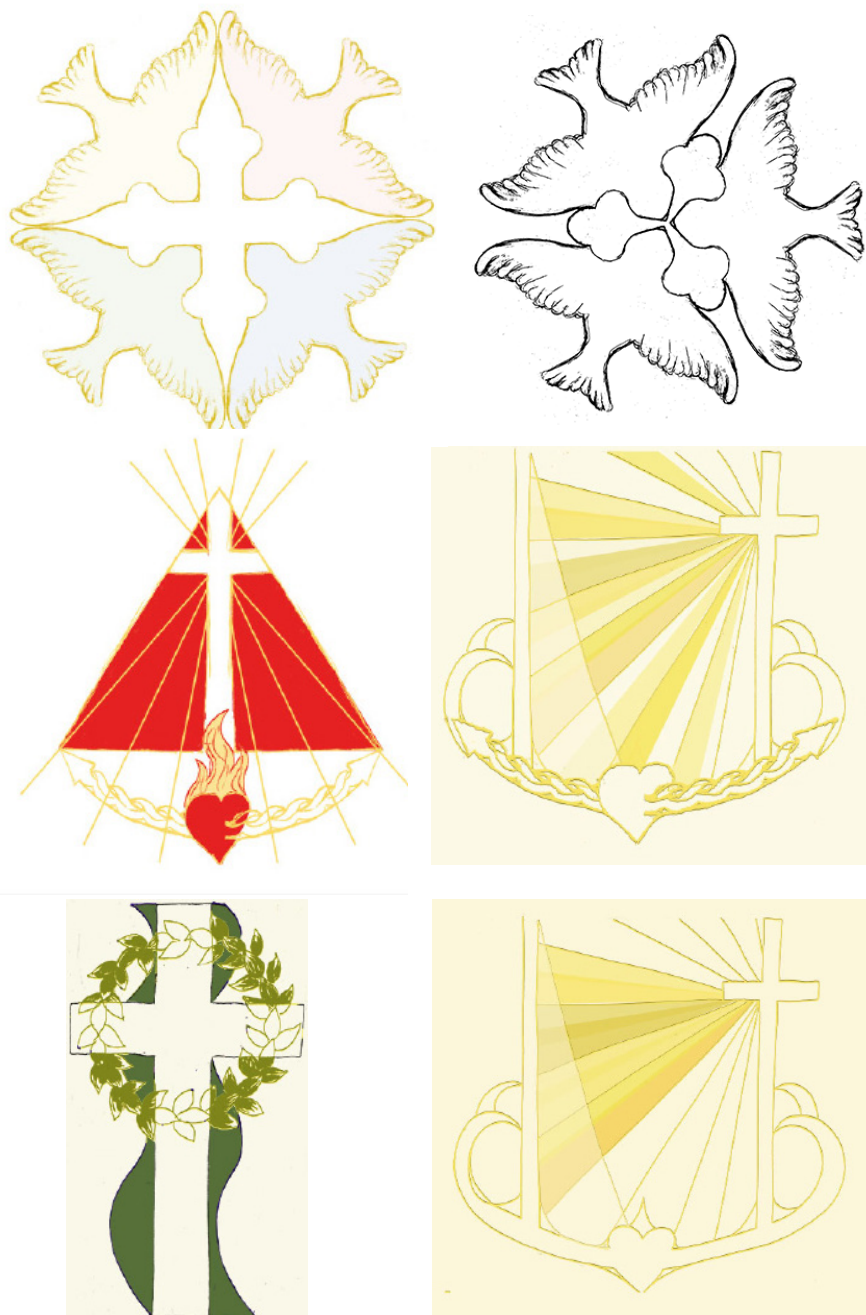
Maan ääriin asti, Herra,
vie valtakuntasi,
sytytä Hengen liekki
kansoille valoksi.
Työvoimaa uutta kutsu
viljaasi korjaamaan
ja kaikki kansat voita
sinua seuraamaan.
(VK 424:1.)

Synkät varjot pakenevat
aamutähden noustessa.
Kirkkaat säteet valaisevat
maailmamme taivasta.

(VK 44:2.)

”Jos saisin kyyhkysen siivet,
lähtisin lentoon, etsisin lepo-
paikan.” (Ps. 55:6.)

Jatkoin Photoshopilla luonnoksia; muokkasin ja tein paljon erilaisia kokeiluja. Tein esityskuvia kaavuista ja kokosin piispalle lähetettävään Power Point –esitykseen yhdeksän luonnosta. Kirjoitin niiden viereen symboliikasta lyhyen kuvauksen. Ongelmana oli ideoiden runsaus; tuntui ettei malttaisi lopettaa, vaan teki mieli kokeilla aina vain jotain uutta. Toisaalta kaikki ideat eivät sitten olleet kovin viimeistellysti esitettyjä ja pitkälle vietyjä.

Sain esityksen lähetettyä piispalle vähän helmikuun puolivälin jälkeen, mutta piispa ei työmatkojen vuoksi ehtinyt antaa palautetta sähköpostin välityksellä. Niinpä palautteen antaminen viivästyi ja sain ensimmäiset kommentit vasta etukäteen sovitussa tapaamisessa kuun lopussa. Tuolloin valitsimme jatkoon kolme luonnosta, joiden pohjalta lähdin kehittämään suunnitelmia.

Kävin esittelemässä ensimmäiset luonnokset Jari Jolkkoselle 28.2. Katsoimme luonnoksia tulostetussa muodossa ja Jolkkonen sai vapaasti kommentoida niitä. Näytin lisäksi värimalleja Pantone-värikartasta ja kankaita myyvistä Villisilkistä saamiani materiaalinäytteitä.

KUVA 32. Värikokeiluja Photoshopilla

4.3 Jari Jolkkosen kommentteja luonnoksista

Kuva 33

Tässä kuvassa on liikaa päällekkäisiä asioita, ne eivät ehkä erotu kauemmaksi. Se on hyvä idea, että säteet kulkevat ristin keskeltä.

Kuva 34

Jari Jolkkonen piti tästä sen vuoksi, että tässä on niin paljon symboliikkaa.

Kuva 35

Lasimaalaukset inspiraation lähteenä ovat kiva idea. Sateenkaari on ehkä nykyään saanut vähän poliittisia vaikutteita.

KUVA 33. Ristin keskeltä kulkee auringon säteitä ja sen edessä on korkeuksia kohti lentävä kyyhkynen symboloimassa Pyhää Henkeä ja Kristuksen ylösnousemista.

KUVA 34. Kuvio on samalla sekä laiva että ankkuri. Risti, ankkuri ja sydän symboloivat uskoa, toivoa ja palavaa rakkautta. Lävistetty sydän kertoo myös Kristuksen ristinkuolemasta. Ristin keskeltä kulkee auringon säteitä ja taustalla oleva purje on tasasivuinen kolmio, pyhän kolminaisuuden symboli. Kaavun helmassa aaltoilee elämän vesi.

KUVA 35. Lasimaalauksista ja sateenkaaren väreistä inspiraationsa saanut kerroksellisuus leimaa tätä kuviota. Neljä kyyhkystä muodostavat keskelleen ristin ja taustalla kulkee samaa kuviota pienempänä ristin muodossa.

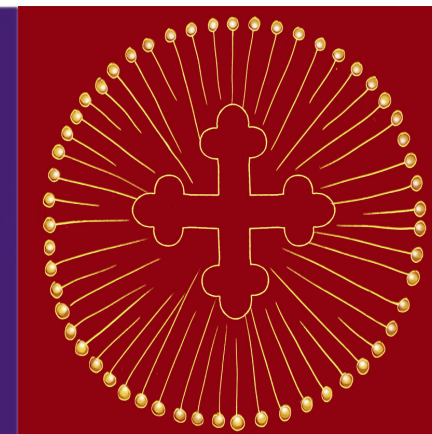
Kuva 36

Tämä luonnoksista oli mieleisimpiä. Mukavasti koristeellinen ja kuviot yhdessä muodostavat selkeän ristin. Täytyy pitää huolta, että risti erottuu, eikä reunojen rosoisuus tee siitä liian epäselvää.

Kuva 37

Ihan näyttävä, mutta ei niin vahva symboliikka, vaikka keskelle muodostuukin risti. Liian monimutkainen, eikä ensisilmäyksellä tajunnut, että kuvassa on kyyhkysiä.

Kuva 38

Tämä luonnos oli toinen suosikki. Apilaristi löytyy myös Kuopionhiippakunnan vaakunasta, selkeä. Seurakuntien määrä (helmien määrä) näin kuntaliitosten aikakautena on vähän arka aihe.

KUVA 36. Kolme kyyhkystä kantavat keskellään apilanlehteä. Kuvio toistuu kaavun selkämyksessä useita kertoja muodostaen suuren ristin.

KUVA 37. Neljä kyyhkystä parveutuu yhteen symboloiden Pyhää Henkeä sekä seurakunnan ykseyttä. Keskelle muodostuu ristikuvio. Reunoja kohti kulkee kultaisia auringon säteitä, jotka symboloivat Kristuksesta loistavaa kirkkautta; kaikille loistavaa armon aurinkoa.

KUVA 38. Tässä kuviossa on sama idea kuin luonnoksessa 2, mutta yksinkertaisempaa versiona. Keskellä on kyyhkysten sijaan Kuopion hiippakunnan vaakunastakin löytyvä apilaristi. Säteiden päissä olevat helmet kuvaavat Kuopion hiippakunnan 54:ää seurakuntaa.

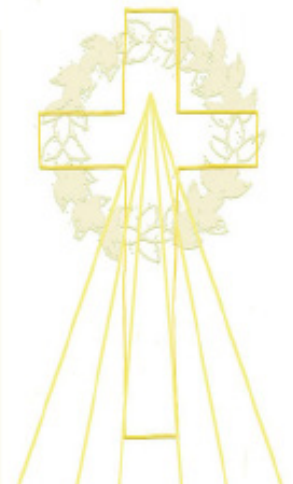
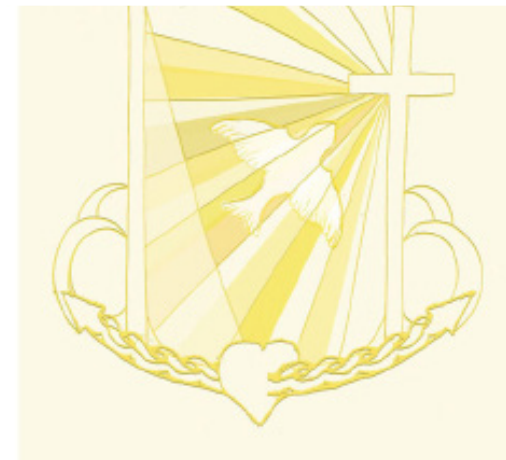
Kuva 39

Tässä luonnoksessa on mielenkiintoinen väriyhdistelmä. Alfa vähän piiloutuu, mutta omega näkyy hyvin. Lisäksi Jolkkonen mietti kuinkahan tuttuja kreikkalaiset kirjaimet mahtavat olla tavallisille ihmisille.

Kuva 40

Kyyhkynen vähän häviää taustaan.

Kuva 41

Tässäkin luonnoksessa oli liikaa päällekkäisyyttä. Ylipääntään vaaleapohjaiset suunnitelmat eivät olleet omastakaan mielestäni niin onnistuneita. Esimerkiksi värejä muuttamalla ne olisivat olleet näyttävämpiä.

KUVA 39. Kaavun etupuolelle muodostuvat alfa ja omega, sekä kaksi ristiä. Vuorikangas on tässä ehdotuksessa violetin värinen.

KUVA 40. Kuvio on samalla sekä laiva että ankkuri. Risti, ankkuri ja sydän symboloivat uskoa, toivoa ja rakkautta. Ristin keskeltä kulkee auringon säteitä kuin lasimaalauksessa ja niiden keskelle jää kyyhkynen.

KUVA 41. Ristiä ympäröi voiton seppele ja valon säteet ulottuvat kaavun helmaan asti. Säteet kuvaavat samalla tietä, joka vie elämään ristin kautta.

4.4 Värit ja kangasnäytteet

Kysyin asiantuntija-apua kangasnäytteiden tilaamiseen Pirkko Pekkalta ja Sirpa Rrynäseltä. Pekkala toimii vaatetusalan opettajana Ingmanin käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa ja tekee myös vaatetus suunnittelijan töitä. Rrynänen on vaatetusalan opettajana Kuopion Muotoiluakatemiassa. Rrynäselle tulivat ensimmäisenä mieleen Falck Textile –agentuuri, Villisilkki, Wennström ja Toijalan tekstiilipalvelu. Hänen mukaansa useimmilla agentuureilla on suuret minimi tilausmäärät, joten pieniä määriä kannattaa kysellä Villisilkistä. (Rrynänen 2014.) Myös Pekkala suositteli silkien hankkimiseen Villisilkkii (Pekkala 2014).

Villisilkki

Villisilkki on vuonna 1988 perustettu vaatetuskankaisiin keskittyvä yritys, jolla on liiketilat Oulussa ja Helsingissä. Villisilkki myy ainoastaan luonnonmateriaaleista valmistettuja kankaita; villaa, pellavaa, puuvillaa ja silkkiä. (Villisilkki.)

Tilasin Villisilkistä materiaalinäytteitä silkki- ja villakankaista. Koska lopullista väriä ei ollut vielä päätetty, pyysin lähettämään ensimmäisessä tapaamisessa esiin tulleita värejä; punaista, violettiä ja valkoista sekä lisäksi vihreää. Villisilkin edustaja suositteli laskeutuvia silkkikankaita, sillä ne eivät rypisty niin helposti (Sundman 2014).

KUVA 42. Piispan suosikit kankaista

KUVA 43. Silkki- ja villakankaita Villisilkistä

Kankaat olivat oikein laadukkaan tuntuisia, enkä tässä vaiheessa kysynyt näytteitä muualta, sillä materiaalikoelut siirtyivät opinnäytetyön jälkeiseen aikaan. Oli kuitenkin hyvä, että minulla oli tapaamisessa näyttää piispalle esimerkkejä mahdollisista kankaista.

Valitut kankaat ja värit

Villisilkin näyte kankaista punainen ja violetti silkkikangas (kuva 42) miellyttivät piispaa kun taas villakankaat kuvan 43 oikeassa reunassa olivat hänen mielestään liian tunkkaisen värisiä. Hänen mielestään on myös hyvä, että kankaassa on kiiltoa ja senkin vuoksi silkki on hyvä valinta. Silkin hienkesto on huono ja se saattaa olla vaikeaa työstää, mutta ainakin näyte kankaat tuntuivat laadukkailta eivätkä rypistyneet helposti.

KUVA 44. Villakankaita Villisilkistä

KUVA 45. Väri vaihtoehdot Pantone-värikartasta

Päädyimme väreistä punaiseen tai violettiin. Valkoinenkin olisi hieno väri, mutta siinä näkyvät tahrat helposti ja puhdistaminen voi olla vaikeaa. Toin mukaan koululta saadut Pantone-värikartan värimallit, joista löytyi neljä sävyä, jotka olivat lähimpänä Jari Jolkkosen toiveita. Jari Jolkkosen mielestä parhaat värit on ympyröity kuvassa 45 punaisella. Punaisen sävyt olivat 19-1662 TCX, Samba ja 19-1557 TCX, Chili Pepper. Violetin sävyt olivat 19-3220 TCX, Plum ja 19-3632 TCX, Petunia. Violetti voisi Jolkkosen mielestä olla vähän vaaleampi ja ehkä ei niin sininen kuin näytteissä.

Sekä punainen että violetti ovat mielestäni hyviä värejä. Itse pidän enemmän punaisesta ja muun muassa Pyhän Hengen värinä se sopisi yhteen kuvioaiheiden kanssa. Piispankaapuun se olisi kuitenkin melkoisen räväkkä väri, varsinkin jos koko pohjakangas on punainen. Violetti väri on 1800-luvulta asti mielletty piispan väriksi, vaikka se ei olekaan värin päämerkitys (Lempiäinen 2002, 384). Omasta mielestäni violetti sopii paremmin piispan väriksi kuin punainen. Violetti on juhla, hieman mystinenkin väri, jota käytetään myös kristinuskon tärkeimmän juhlan pääsiäisen ajan kirkkoteksteissä.

KUVA 46. Villakankaita Villisilkistä

4.5 Yhteenveto ideointivaiheesta

Jari Jolkkonen siis valitsi ensisijaisesti kuvien 36 ja 38 luonnokset jatkoon, mutta myös kuvan 34 luonnos vahvan symboliikan vuoksi nousi esiin. Valitut luonnokset näkyvät myös tällä sivulla kuvassa 47. Tapaamisen perusteella piispa piti selkeästä tyylistä, mutta mukana saa olla myös jotain uutta. Sain hyvää ja rakentavaa palautetta, jonka perusteella jatkaa suunnittelua. Piispaa kiinnosti tietää, millä tekniikalla olen tehnyt luonnokset ja lisäksi hän ihmetteli sitä, miten paljon olen ehtinyt tehdä niin lyhyessä ajassa.

Jolkkoselle syntyi idea vaihdettavasta selkäkilvestä ja hän innostui ajatuksesta. Joulun, pääsiäisen ja helluntain ajalle olisi oma kuvioaiheensa. Selkäkilvissä voisi esimerkiksi olla jokin yhdistävä tekijä ja lisäksi jokin muuttuva elementti. Kirkkovuoden eri aikoina käytetään eri värejä, joten se toisi haastetta vaihdettavan selkäkilven suunnitteluun. Värejä on vaikeaa suunnitella toisiinsasopivaksi, jos pohjakangas on voimakkaan violetti tai punainen.

Jolkkosen mielestä kaavun edessä voisi olla muutamia yksityiskohtia ja takana suurempi kuvio. Hiippa voisi olla yksinkertainen ja edessä jokin pieni kuvio. Stolat saavat olla yksinkertaisia ja kaavun kanssa yhteensopivia.

KUVA 47. Valitut luonnokset

4.6 Ideoista valmiiksi suunnitelmiksi

Jatkoin suunnitelmia kuvassa 47 näkyvien luonnosten perusteella. Aloin ideoida myös kaavun etupuolta, sekä stola ja hiippaa. Kun puhuin ohjaavien opettajien kanssa, päädyimme siihen että teen asukokonaisuudesta kolme eri ehdotusta. Jatkoin samojen kuvioiden parissa kuin aikaisemmin; liekki, kyyhkynen, apilaristi, risti ja auringonsäteet olivat pääosassa erilaisissa variaatioissa, joita pyörittelin tietokoneen ruudulla. Väriksi valikoitui tässä vaiheessa violetti.

Helmiaurinko

Selässä ensimmäinen vaihtoehto oli säteiden keskellä oleva apilaristi. Kokeilin sijoittaa apilaristin tilalle helmiympyrän keskelle kyyhkysistä muodostuvan kuvion ja mielestäni se luo yleisilmeeseen ilmovamman vaikutelman kuin apilaristi. Toisaalta apilaristi ympyrän keskellä on yksinkertaisuudessaan tehokas. Kokeilin myös kyyhkyskuviota ilman ympärillä olevia säteitä. Se jää mielestäni vähän vaisuksi ja kaipaisi esimerkiksi vaalean pohjavärin korostamaan kuviota. Kaukaa katsottuna apilaristi erottuisi kuvioista parhaiten.

Joulutähti-kuvio syntyi ideasta, että selkäkilpi olisi vaihdettava. Joulunaikana selässä olisi tähti, joka loistaa kaiken maailman ylle, pääsiäisenä kuviona olisi apilaristi kertomassa Jeesuksen kuolemasta ja ylösnousemuksesta ja helluntain aikana kyyhkysset kertoisivat Pyhän Hengen vuodattamisesta. En lähtenyt viemään pidemmälle ideaa vaihdettavasta selkäkilvestä, sillä värien yhteensopivuus tuo ongelmia ja muutenkin selkäkilven vaihtuvuus ei mielestäni tuo suurta lisäarvoa kaavun symboliikkaan.

Ensimmäisessä luonnoksessani kaavun etupuolelta keskellä on kuvattuna risti, sydän ja ankkuri. Ristin keskeltä lähtevät säteet laajenevat reunoille muodostaen eteen symmetrisen kuvion. Siitä tulee rusettomainen vaikutelma, mikä oli mielestäni huono asia. Toisessa vaihtoehdossa kokeilin yhdistää säteiden kanssa liekkikuviota. Kaavun etureunoissa on kaikissa näkemissäni kaavuissa ollut suorakaiteen muotoinen kaitale ja kokeilin rikkoa tätä perinnettä. Pyöristetyt helmat tuovat keveyttä ja lisäksi säteiden ja liekkien diagonaalinen linja luo elävyyttä.

KUVA 48. Luonnoksia

Kun keskustelin ohjaavien opettajien kanssa, he miettivät, onko liekkikuvio liian suuri ja hallitseva ja ovatko säteet liikaa yhdistettyinä liekkikuvion kanssa. Tekninen toteutus voi myös olla vaikeaa pyöreiden muotojen vuoksi. Kokeilin korvata säteet pelkistetyllä ristikuviolla ja se rauhoitti yleisvaikutelmaa ja yksinkertaisti miehustaa.

Seuraavassa vaihtoehdossa leikittelin suorilla linjoilla. Vasemmalla puolella sijaitsevan ristin keskeltä lähtee säteitä epäsymmetrisesti. Tästä ideasta en pitänyt kovinkaan paljon. Kokeilin myös seppelokuva kaavun miehustaan.

Asettelin liekit vaakasuuntaisesti miehustaan, mikä oli yksinkertaisen tyylikäs vaihtoehto. Kun käänsin liekit kulkemaan peilautuen keskeltä kumpaankin suuntaan, vaikutelmasta tuli mielestäni liian symmetrinen ja tylsä.

Ajattelin, että kaavun vuorikangas voisi olla harmaa. Se tuo vastapainoa kirkkaalle violetille vilkkuessaan näkyville. Muut vaihtoehdot voisivat olla valkoinen tai vaalean violetti.

KUVA 49. Luonnoksia

Jari Jolkkonen toivoi hiipasta yksinkertaista. Tein erilaisia vaihtoehtoja apilaristin ja säteiden kanssa. Käytin kahta violetin sävyä, kuten kaavussa ja stolassakin. Se tuo lisää elävyyttä ja tummempi violetti korostaa hyvin kultaisia äärivii-voja.

Myös hiipan sisäpuolen suunnittelin harmaaksi ja yhtenäisyyden vuoksi harmaata voisi olla stolassakin. Stolasta kokeilin sekä kokonaan harmaata vaihtoehtoa että violettia harmaan rinnalla. Sädekimput muodostavat stolan alareunaan vihkiristin. Harmaan ja violetin tai vaihtoehtoisesti harmaan ja valkoisen raja on liukuva joko asteittaisesti tai tasaisen liukuvasti. Kaavun alta stola näkyy eniten juuri alareunasta, sillä miehustassa on liepeitä yhdessä pitävä solki, joka peittää stolan ja vie myös huomiota. Kädetkin ovat monesti stolan edessä. Tämän vuoksi kuvioinnin kannattaa mielestäni keskittyä alareunaan.

KUVA 50. Luonnoksia

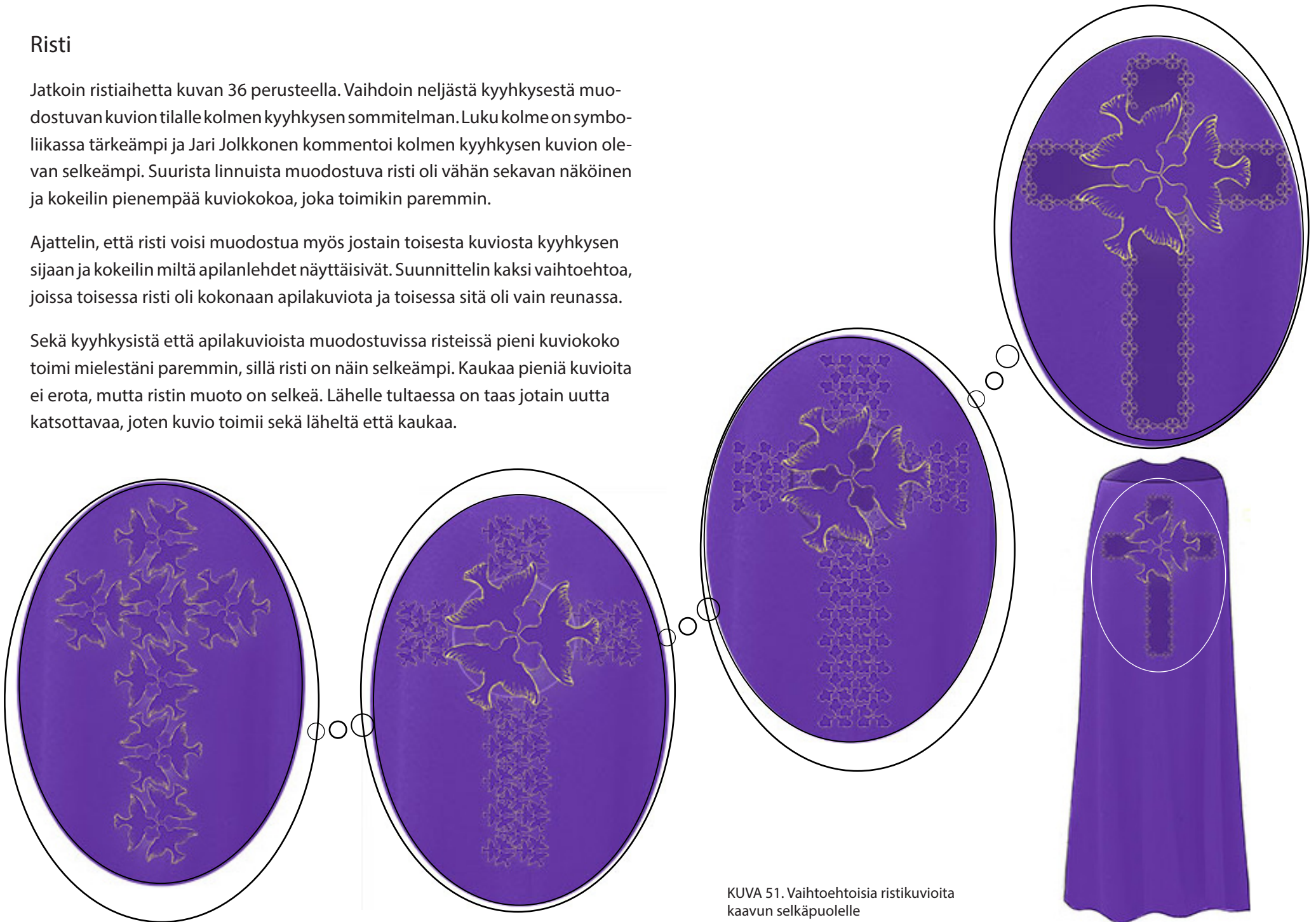

Risti

Jatkoin ristiaihetta kuvan 36 perusteella. Vaihdoin neljästä kyyhkystä muodostuvan kuvion tilalle kolmen kyyhkysen sommitelman. Luku kolme on symboliikassa tärkeämpi ja Jari Jolkkonen kommentoi kolmen kyyhkysen kuvion olevan selkeämpi. Suurista linnuista muodostuva risti oli vähän sekavan näköinen ja kokeilin pienempää kuviokokoa, joka toimikin paremmin.

Ajattelin, että risti voisi muodostua myös jostain toisesta kuviosta kyyhkysen sijaan ja kokeilin miltä apilanlehdet näyttäisivät. Suunnittelin kaksi vaihtoehtoa, joissa toisessa risti oli kokonaan apilakuviota ja toisessa sitä oli vain reunassa.

Sekä kyyhkysistä että apilakuviosta muodostuvissa risteissä pieni kuviokoko toimi mielestäni paremmin, sillä risti on näin selkeämpi. Kaukaa pieniä kuvioita ei erota, mutta ristin muoto on selkeä. Lähelle tultaessa on taas jotain uutta katsottavaa, joten kuvio toimii sekä läheltä että kaukaa.

KUVA 51. Vaihtoehtoisia ristikuvioita kaavun selkäpuolelle

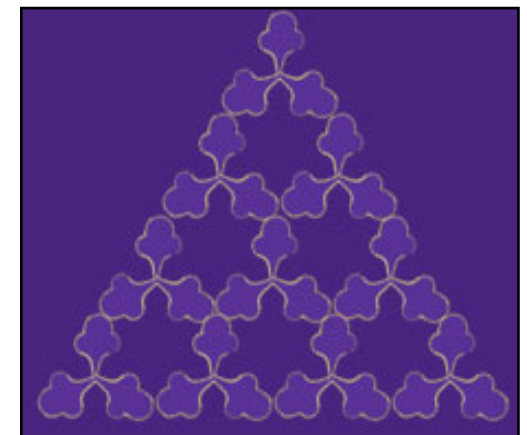
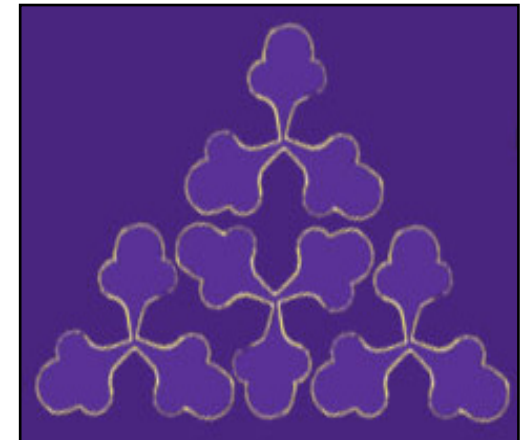
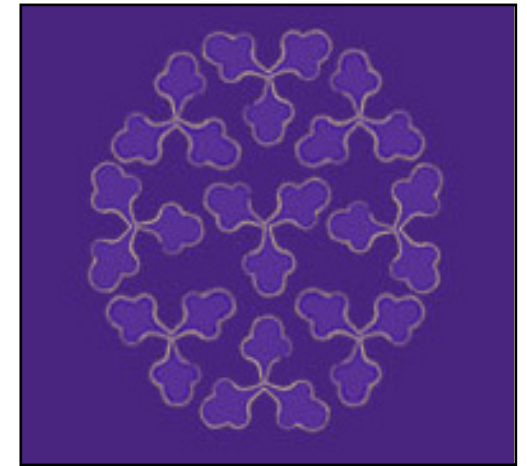
Vaikeinta oli miettiä, miten kaavun etupuolesta saisi samalla yhtenäisen selkäpuolen kanssa ja kuitenkin jotenkin erottuvan. Koska risti on melko geometrinen kuvio, ajattelin että edessäkin pitää olla jotain geometrista. Apilanlehtikuviosta oli helppo sommitella kolmio, koska apila oli itsessäänkin jo kolmion mallinen. Siispä päätin keskittyä kolmioteemaan kaavun etupuolella.

Osassa vaihtoehtoista käytin kolmion rinnalla apilanlehteä nokassaan kantavaa kyyhkystä. Siinä syntyi hauska vaikutelma; kuin kyyhkynen olisi kantamassa apilanlehteä kolmion hui-pulle. Myös ympyrä tai toisin tulkittuna kahdeksankulmio näytti hyvältä.

Toisaalta tuntui, että symboliikan puoli jää vähän köyhäksi kokeiluissa, joissa on pelkkää apilanlehteä.

KUVA 52.
Luonnoksia

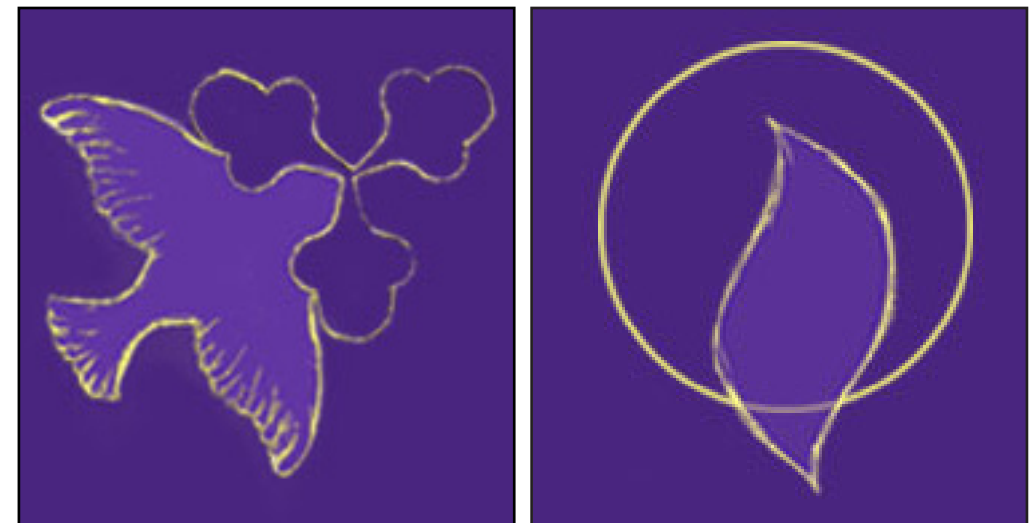
Kuten selkäpuolen risteissä, kokeilin etukappaleen kolmiossakin käyttää reunassa pientä apilakuviota. Kyyhkysset lentävät kohti kolmion sivuilla kohti sen huipua. Tämä vaihtoehto sopii hyvin yhteen samantyyllisen ristin kanssa.

Toisessa vaihtoehdossa kaavun etukappaleeseen muodostuu leikkauksin erikokoisia kolmioita. Keskelle jää tasasivuinen kolmio, joka voisi joko olla vaalean violetti tai sen kohdalla voisi olla aukko, niin että valkoinen alba näkyy alta. Helmassa voisi mahdollisesti olla aaltoilevaa kuviota, joka kuvaisi elämän vettä. Kokeilin myös risti- ja kolmioaihetta yksinkertaisin reunuksin. Mietin, tuleeko kolmiosta vähän koirankoppimainen vaikutelma, koska sen alareunasta puuttuu suorakaiteen muotoinen pala. Toisaalta kolmion sijoittelu on mukavasti totutusta poikkeava.

Seuraavaksi yksinkertaistin kuvioiden reunoja ja tein vaihtoehdot, joissa kolmion ja ristin reunassa on vaalean violetti viiva apilakuvion tilalla. Kaavun selässä olevaan kyyhkysympyrään vaihdoin taustalle tummemman violetin, mikä paransi ilmettä.

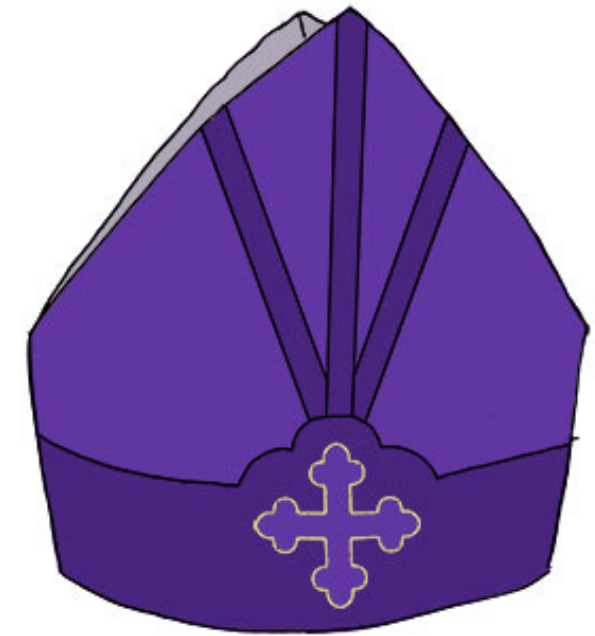

KUVA 53. Luonnoksia

Tein stolasta kolme erilaista vaihtoehtoa. Ensimmäisessä on liekkikuviota, joka vaihtaa väriä vaalean violetista tummempaan tai vaihtoehtoisesti valkoisesta harmaaseen. Toinen on koristeellinen; apilaristejä, pientä apilakuviota ja liekki-kuvioita yhdistelevä vaihtoehto. Se on mielestäni juhlava. Kolmas vaihtoehto on yksinkertainen, mutta erikoisuutena on liukuväri. Hiipasta tein yksinkertaisen ja koristeellisemman vaihtoehdon. (kuva 54.)

KUVA 54. Luonnoksia

4.7 Valmiit suunnitelmat

Suunnittelin kolme ehdotusta piispan asukokonaisuudeksi (kuvat 55-58). Päätin tehdä yhden punaisen ja kaksi violetta vaihtoehtoa, jotta esiteltävänä olisi vielä riittävän erilaisia suunnitelmia. Asukokonaisuudet Liekki sekä Helmiaurinko ovat eri väreistä huolimatta osin samanlaisia, mutta Helmiauringossa on kaavun selkäpuolella kyyhkysen sijalla apilaristi ja stolassa väri vaihtuu harmaasta violetiksi liukuen. Asukokonaisuus Risti on koristeellisempi ehdotus violetin sävyissä ja siinä on selkäkuviointista kaksi vaihtoehtoa.

Kokosin esityskuvat kolmelle A3-arkille ja kirjoitin kuvien viereen esittelyn suunnitelmien taustalla olevasta symboliikasta. Tulostin esityskuvat paksulle paperille Jari Jolkkoselle luovutettavaksi.

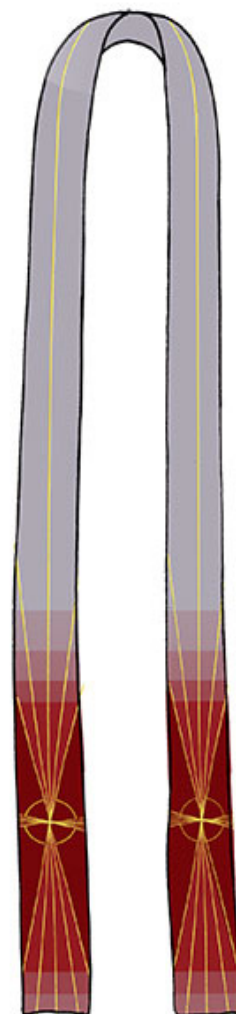
Sain hyvää palautetta luonnoksista; ne olivat Jolkkosen mielestä jo kuvina vaikuttavia. Jari Jolkkonen valitsi kolmesta vaihtoehdosta Helmiauringon. Hän piti kaavun selkäkilven kuviosta, sillä se on yksinkertainen ja selkeä. Ajatus, että

kaikki helmet eli seurakunnat ovat yhteydessä niiden keskellä loistavaan ristiin, oli Jolkkosen mielestä hyvä. Samoin hän piti stolan vihkirivistä. Hiippa on sopivan yksinkertainen ja on hyvä että siinä ovat kolmen kukkulan muoto ja apilaristi Kuopion hiippakunnan vaakunasta. Helmassa laineileva vesi toi Jari Jolkkoselle mieleen kasteen sakramentin.

Parannusehdotuksena Jari Jolkkosella oli, että kaavun etukappaleessa olisi liekin tilalla jokin ehtoolliseen viittaava symboli, sillä ehtoollinen on hänelle tärkeä ja läheinen aihe. Lupasin tehdä tällaisen vaihdoksen opinnäytetyön valmistuttua. Ehtoollisleipä ja ehtoollismalja olisivat hänen mukaansa hyvä pari, sillä maljan voisi myös tulkita kastemaljaksi. Näin kaavussa olisi rikas symboliikka, sillä se sisältäisi sekä Jolkkosen toivomia Pyhän Hengen, ehtoollisen että kasteen symboleita. Violetti väri on hänen mielestään hyvä, tosin olimme yhtä mieltä, että sen pitäisi olla kirkkaampi kuin tulostetuissa luonnoksissa. Stolan harmaa tuo kaivattua vaaleutta asukokonaisuuteen. Vuorikangas voisi Jolkkosen mielestä olla valkoinen.

KUVA 55. Valmiit suunnitelmat Liekki, Risti ja Helmiaurinko

Liekki

Piispan asukokonaisuus

Kaavun selkäpuolella kolme kyyhkystä parveutuu yhteen Pyhää Henkeä symboloiden. Kolme kyyhkystä kuten niiden keskelle muodostuva kolmiapilakin toimivat myös Pyhän Kolminaisuuden symboleina. Keskeltä lähtevät säteet symboloivat armon auringon säteitä, jotka loistavat kaikille. Säteiden päässä, yhteydessä ristiin, on helmiä, jotka kuvaavat Kristuksen seurakunnan yhteydessä eläviä kristittyjä.

Kaavun etupuolelle muodostuu kolmio, joka symboloi Pyhää kolminaisuutta, kuten myös kyyhkynen apilanlehti nokassaan. Liekki symboloi Pyhää Henkeä. Kaavun helmassa laineilee elämän vesi. Hiipassa on apilaristi, jonka ympärillä reunanauhan muoto mukailee Kuopion hiippakunnan vaakunaa. Alhaalta ylös kulkee säteittäin kolme nauhaa.

Stolassa kulkee auringonsäteitä, jotka muodostavat alareunoihin vihkirististä innoituksen saaneet ristit. Väri siirtyy asteittain harmaasta punaiseen.

Kaavussa, hiipassa ja stolassa on värinä eri sävyisiä punaisia ja vuorikangas on harmaa tai valkoinen. Kuvioiden ääriviivat ovat kullanväreisiä.

Jaana Nissinen
Opinnäytetyö
Tekstiilimuotoilu
Kuopion Muotoiluakatemia
Savonia-ammattikorkeakoulu
Kevät 2014

Helmiaurinko

Piispan asukokonaisuus

Kaavun selkäpuolella on apilaristi, joka on myös Kuopion hiippakunnan vaakunassa. Ristin keskeltä lähtevät säteet symboloivat armon auringon säteitä, jotka loistavat kaikille. Säteiden päissä yhteydessä ristiin on helmiä, jotka kuvaavat Kristuksen seurakunnan yhteydessä eläviä kristittyjä.

Kaavun etupuolelle muodostuu kolmio, joka symboloi Pyhää kolminaisuutta, kuten myös kyyhkynen apilanlehti nokkassaan. Liekki symboloi Pyhää Henkeä. Kaavun helmassa laineilee elämän vesi. Hiipassa on apilaristi ja jonka ympärillä reunanauhan muoto mukailee Kuopion hiippakunnan vaakunaa. Alhaalta ylös kulkee säteittäin kolme nauhaa.

Stolassa kulkee auringonsäteitä, jotka muodostavat alareunoihin vihkirististä innoituksen saaneet ristit. Väri liikuu harmaasta violettiin.

Kaavussa, hiipassa ja stolassa on käytetty violetin sävyjä ja vuorikangas on harmaa tai valkoinen. Ääriviivat ovat kullanväreisiä.

Jaana Nissinen
Opinnäytetyö
Tekstiilimuotoilu
Kuopion Muotoiluakatemia
Savonia-ammattikorkeakoulu
Kevät 2014

Risti

Piispan asukokonaisuus

Kaavun selkäpuolella on risti, jonka keskelle parveutuu kolme kyyhkystä Pyhää Henkeä symboloiden. Kolme kyyhkystä, kuten niiden keskelle muodostuva kolmiapilakin, toimivat myös Pyhän Kolminaisuuden symboleina. Ensimmäisessä vaihtoehdossa risti muodostuu lintukuvioista pienemmässä mittakavassa ja toisen vaihtoehdon reunassa on koristeellista apilakuvioita.

Kaavun etupuolelle muodostuu tasaviuinen kolmio, Pyhän Kolminaisuuden symboli. Kaksi kyyhkystä apilanlehdet nokassaan lentävät vapaina kohti kolmion huippua.

Hiipassa ja stolassa toistuvat pienet apilakuviot ja lisäksi apilaristi, joka on myös Kuopion hiippakunnan vaakunas. Stolassa on käytetty lisäksi tyyliteltyä liekkikuvioita Pyhän Hengen symbolina.

Kaavussa, hiipassa ja stolassa on värinä kahta eri sävyä violettiä ja vuorikangas on harmaa tai valkoinen. Kuvioiden ääriveriivit ovat kullanvärisiä.

Jaana Nissinen
Opinnäytetyö
Tekstiilimuotoilu
Kuopion Muotoiluakatemia
Savonia-ammattikorkeakoulu
Kevät 2014

5 LOPUKSI

Matkani opinnäytetyön parissa kaartelee loppuaan kohden ja nyt on aika pysähtyä muistelemaan matkan vaiheita ja tarkastelemaan työn tuloksia. Tavoitteeni saada tietoa ja käytännön kokemusta kirkkotekstiilien suunnittelusta ja siihen vaikuttavista tekijöistä täyttyi. Matkalaukkuuni kertyi paljon tavaraa; tutustuin suureen määrään lähteitä sekä tausta-aineistoja, mikä antoi suunnittelulleni paljon tukea. Opinnäytetyön laajuudessa lähteisiin tutustuminen jäi kuitenkin pintaraapaisuksi ja olisi ollut hienoa, jos olisi ollut enemmän aikaa syventyä aiheeseen. Sain kuitenkin riittävän pohjan työlleni. Aloitin tiedonhankinnan tehokkaasti ja innostuneesti, minkä ansiosta tavoitteeni saada taustatyö tehtyä ennen suunnittelun aloittamista täyttyi.

Olin kuitenkin työsuunnitelmaa tehdessäni liian optimistinen sen suhteen, mitä kaikkea opinnäytetyöhön kannattaa sisällyttää. Työn edetessä täytyi rajata aihe vain luonnosten tekemiseen, ja materiaalinäytteiden valmistaminen jäi opinnäytetyön jälkeiseen aikaan. Aikataulu venyi myös sen vuoksi, että piispa ei ehtinyt kommentoida sähköpostin kautta lähettämiäni luonnoksia ennen kuin ensimmäisessä tapaamisessamme. Opin tästä sen, että palaute kannattaa pyytää kasvotusten, sillä sähköpostit jäävät helposti huomaamatta tai kiireen vuoksi niihin ei vastata.

Aiheen rajauksen myötä sain suunnitelmat ja opinnäytetyöni ajoissa valmiiksi. Taitoni prosessinhallinnan osalta kehittyivät; tiivis rupeama auttoi taas huoomaamaan, miten luova työ vaatii aikansa, mutta palaute kehittää suunnitelmia eteenpäin. Jolkosen kanssa sovitut tapaamiset toimivat taukopaikkoina ja rytmittivät sekä selkeyttivät matkaani.

Toinen tavoitteeni oli suunnitella perinteitä kunnioittava asukokonaisuus, jossa on kuitenkin jotain uutta ja raikasta. Halusin saada kaavun malliin muutosta ja diagonaaliset linjat tuovat siihen keveyttä ja liikettä. Luonnoksissa näkyy hyvin ideoiden karsiutuminen ja kehittyminen. Asiakastyötä tehdessä täytyi tasapainoilla omien mielipiteiden ja asiakkaan toiveiden välillä. Valinnat olen tehnyt perustellusti Jari Jolkosen, ohjaavien opettajien kommenttien ja oman

näkemykseni perusteella. Sain valmiiksi kolme ehdotusta piispan asukokonaisuudeksi, kuten oli tarkoituskin. Niistä Jari Jolkkonen valitsi yhden suunnitelman, jonka perusteella lähden tekemään materiaalinäytteitä opinnäytetyön jo valmistuttua. Sekä asiakkaani että minä suunnittelijana olimme tyytyväisiä lopputulokseen.

Olisin ehkä voinut pyytää prosessin loppuvaiheessa enemmän palautetta symboliikan tai tekstiilialan asiantuntijoilta. Jari Jolkkonen toimi työssäni symboliikan asiantuntijana, mutta olisin saanut laajemman näkökulman ja tukevamman pohjan erityisesti symboliikan ja taiteellisuuden yhdistämiseen, jos olisin keskustellut siitä useamman ihmisen kanssa. Olisi kuitenkin pitänyt harkita tarkkaan, keneltä palautetta pyytää. Toisaalta tässä vaiheessa oli tärkeintä se, että asiakas on antanut palautetta ja on tyytyväinen lopputulokseen.

Tekninen toteutus ja sen myötä asukokonaisuuden lopullinen ilme tulee mietittäväksi myöhemmin. Prosessini ei pääty opinnäytetyön valmistumiseen vaan jatkuu vielä sen jälkeenkin. Teen materiaalikokeiluja työharjoitteluna loppukevällä 2014. Kokeilen kuvioden painamista ja kirjomista eri tekniikoin ja materiaalein ja valitsen niistä sopivimmat. Vahvuuteni tekstiilimuotoilijana ovat nimenomaan erilaisissa kuviointitekniikoissa.

En ole saanut ompelijan koulutusta, enkä koe olevani tarpeeksi taitava kaavoittamaan tai tekemään viimeisteltyä ompelutyötä kalliista materiaaleista. Selvitän siis mahdollisia valmistajia ja pyydän arvioita kustannuksista. Mikäli mahdollista, toimisin mielelläni yhteistyössä ompelijan kanssa, jolloin minun osuuteni painottuisi kuvioden toteutukseen. Suunnitelmien lopullinen toteutus on vielä avoinna, mutta näin tapahtuessa asukokonaisuuden valmistamisesta pidettäisiin tarjouskilpailu.

En pidä mahdottomana ajatuksena jatkaa kirkkotekstiilien suunnittelua valmistuttuani ammattiin ja olen iloinen tästä prosessista ja kaikesta siitä palautteesta ja kannustuksesta, jota olen saanut ohjaavilta opettajilta, Jari Jolkkoselta ja muilta työskentelyäni tukeneilta kanssakulkijoilta. Olen oppinut tämän matkan aikana paljon ja olen taas vähän valmiimpi kohtaamaan tulevaisuuden haasteita tekstiilimuotoilijana.

LÄHTEET

Espoon hiippakunta [verkkosivu]. Piispankaapu [viitattu 29.1.2014]. Saatavissa: http://espoonhiippakunta.evl.fi/piispa/piispan_liturginen_vaatetus/piispan_kaapu/

Jolkkonen, Jari 2014. Teologian tohtori. Kuopion hiippakunnan piispa. Kuopio 31.1.2014, 28.2.2014 ja 2.4.2014. Henkilökohtainen tiedonanto.

Karjalainen 15.4.1987. Matti Sihvoselle oma piispankaapu [lehtiartikkeli].

Kirkon tiedotuskeskus. Aamenesta öylättiin [verkojulkaisu]. Evan-
kelis-luterilainen kirkko [verkkosivu]. [viitattu 22.1.2014]. Saatavissa:
<http://www.evl2.fi/sanasto>

Kuopion ev. lut. seurakunnat [verkkosivu]. Tuomiokirkko [viitattu 28.1.2014].
Saatavissa: <http://www.kuopionseurakunnat.fi/tmk-tuomiokirkko>

Kuopion hiippakunta [verkkosivu]. Hiippakunta [viitattu 28.1.2014]. Saatavis-
sa: <http://www.kuopionhiippakunta.fi/hiippakunta>

Lempiäinen, P. 2002. Kuvien kieli. Vertauskuvat uskossa ja elämässä. Porvoo:
WSOY.

Lempiäinen, P. 1988. Paramenttien symboliikka. Teoksessa Sarantola, T., Lem-
piäinen, P., Priha, P., Fröberg, M. Kirkkotekstiilit. Pieksämäki: Sisälähetysseuran
kirjapaino Raamattutalo, 30-53.

Mertanen, Jouko 2014. Seurakuntamestari. Kuopio 29.1.2014. Henkilökohtai-
nen tiedonanto.

Oulun hiippakunta [verkkosivu]. Piispankaavut [viitattu 29.1.2014]. Saatavissa:
http://www.oulunhiippakunta.evl.fi/piispa/piispankaavut-sauva_ja-risti/

Pekkala, P. 2014. Opinnäytetyö [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Jaana Nissinen.
Lähetetty 7.2.2014 [viitattu 17.4.2014].

Pyykönen, K. Piispan viitta [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Eija Vähälä. Lähetet-
ty 15.1. 2014 [viitattu 31.3.2014].

Priha, P. 2014. Piispan asu opinnäytetyönä [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Jaa-
na Nissinen. Lähetetty 23.1.2014 [viitattu 17.4.2014].

Priha, P. 2000. Kirkkotekstiilit - katkeamaton perinne, muuttuva ku-
vamaailma. Teoksessa Lempa, Nina (Toim.) Kirkko kulttuurin kanta-
jana. Kirkkohallitus ja Museovirasto [viitattu 24.1.2014] Saatavissa:
http://www.uiah.fi/arkisto/elokuvat/priha/kirkkotekstiilien_kuvat.html

Priha, P. 1991. Pyhä kaunistus. Kirkkotekstiilit Suomen käsityön ystävien toimin-
nassa 1904-1950. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja A 11. Jyväskylä:
Gummerus Kirjapaino Oy.

Raamattu 1992. Ap. t. 12:8; 1. Kor. 13:13; Ilm. 22:13; Ilm. 3:5; Matt. 3:16; Laul. I.
8:6; Luuk. 3:22; Matt. 6:25; Matt. 13:45-46; Matt. 16:24; Ps. 55:6; Ps. 104:1-4.

Ryynänen, S. Silkki- ja villakankaiden tilaaminen [sähköpostiviesti]. Vastaanotta-
ja Jaana Nissinen. Lähetetty 7.2.2014 [viitattu 17.4.2014].

Sarantola, T. 1988. Kirkkotekstiilien synty, kehitys ja tarkoitus. Teoksessa Saran-
tola, T., Lempiäinen, P., Priha, P., Fröberg, M. Kirkkotekstiilit. Pieksämäki: Sisälä-
hetysseuran kirjapaino Raamattutalo, 8-13.

Sarantola, T. 1988. Paramenttien käyttö. Teoksessa Sarantola, T., Lempiäinen, P.,
Priha, P., Fröberg, M. Kirkkotekstiilit. Pieksämäki: Sisälähetysseuran kirjapaino
Raamattutalo, 16-19.

Sundman, T. 2014. Kangasnäytteitä [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Jaana Nis-
sinen. Lähetetty 11.2.2014 [viitattu 17.4.2014].

Suomen ev. lut. kirkko [verkkosivu]. Suomessa toimii yhdeksän luterilaisen kirkon hiippakuntaa ja kymmenen piispaa [viitattu 27.1.2014]. Saatavissa: <http://evl.fi/piispat>

Turun arkkihiippakunta [verkkosivu]. Piispan tunnukset [viitattu 29.1.2014]. Saatavissa: <http://www.arkkihiippakunta.fi/piispa/piispan-tunnukset/>

Vaari, H. [verkkosivu]. Mikkelin hiippakunta, Piispankaapu, -hiippa ja -stolat [viitattu 29.1.2014]. Saatavissa: <http://www.helenaavaari.fi/referenssit/mikkeli>

Vahtola, K. Piispan liturginen vaatetus on seurakunnan palvelijan juhlapuku [viitattu 27.1.2014]. Espoon hiippakunta [verkkosivu]. Saatavissa: http://espoonhiippakunta.evl.fi/piispa/piispan_liturginen_vaatetus

Villisilkki [verkkosivu]. Saatavissa: <http://www.villisilkki.fi/>

VK: Virsikirja 1986. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virsikirja. Hyväksytty kirkolliskokouksen ylimääräisessä istunnossa 13.2.1986. Helsinki: SLEY-kirjat.

Väisänen, L. 2011. Kristilliset symbolit. Ikkuna pyhään. Helsinki: Kustannus-Osa-
keyhtiö Kotimaa. Kirjapaja. Painopaikka Kariston kirjapaino Oy. Hämeenlinna.

TAUSTA-AINEISTOT

Aalto, E. Käärinliinoja ja uhrikiviä. YLE elävä arkisto. TV2 Reportaasiohjelmat. Kirsti Rantanen 18.1.1989. Saatavissa: http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/kirsti_rantanen_-_tekstiilin_intiimi_kosketus_45633.html#media=45641

Estham, I. 1976. Kyrkliga textilier. Arv, utveckling och vård. Stockholm: AB Tryckmans.

Heinimäki, J. & Jolkkonen, J. 2009. Luterilaisuuden ABC. Synkkä ja harmaa sanakirja. Helsinki: Edita Prima Oy.

Helsingin seurakuntayhtymä 2006. Kyyhky ja karitsa. Pyhä design Helsingin kirkkoissa. Helsinki: Art-Print Oy.

Jolkkonen, J. [Kotisivu]. Saatavissa: <http://jarijolkkonen.fi/>

Kauppinen, J. 2009. Kirkkotekstiilien suunnittelu Toivakan kirkolla. Savonia-ammattikorkeakoulu. Muotoilun koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Sijainti: Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu. Taitemian kirjasto.

Kirkon tiedotuskeskus [verkkosivu]. Arkkipiispalle uusi liturginen asu. 18.11.2010. Saatavissa: <http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/5A4849ED-321220FDC22577DF002F400B?OpenDocument&lang=Fi>

Kirkon tiedotuskeskus [verkkosivu]. Mikkelin piispa sai uuden liturgisen asun. 17.8.2010. Saatavissa: <http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/document-s/9E1E0E5080355A05C225777B002CE4C4?OpenDocument&lang=Fi>

Kirkko ja kaupunki. Piispan asu solisee. 7.9.2010. Saatavissa: <http://www.kirkkojakaupunki.fi/uutiset/piispan-asu-solisee>

Kirkkonummen suomalainen seurakunta. Kirkolliset asut. Saatavissa: http://www.kirkkonummenseurakunnat.fi/toiminta/lapsiperheille/kirkkoneetti/kirkolliset_asut/

Koskinen, E. 2012. Virvoittava vesi – siunaava sade. Piispan asukokonaisuus käyttäjän, suunnittelijan ja valmistajan näkökulmasta. Pro gradu –tutkielma. Helsingin yliopisto. Käyttätymistieteellinen tiedekunta. Käsityönopettajankoulutus. Helsingin Yliopiston kirjasto.

Kotimaa24. Lapuan piispan uusi kaapu otetaan käyttöön. 16.03.2013. Saatavissa: <http://www.kotimaa24.fi/artikkeli/lapuan-piispan-uusi-kaapu-otetaan-kaytoon/>

Mälkiä, H. 2014. Uudet kirkkotekstiilit tuovat väriä ja iloa Lappeen Marian kirkkoon. 13.1.2014. Yle Etelä-Karjala. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/uudet_kirkkotekstiilit_tuovat_varia_ja_symboleja_lappeen_marian_kirkkoon/7027579

Poutasuo, T. (Toim.) 2001. Tekstiilin taidetta Suomesta. Hamina: AKATIIMI Oy.

Priha, P. 1994. Silkkinen seppelä. Hanna Loimaranta tuntematon kirkkotekstiili-

en taitaja. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja A 13. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Pölkki, M. Näin syntyy piispan tyyli. Helsingin Sanomat 28.3.2013. Saatavissa: <http://www.hs.fi/tyyli/a1364419176009>

Rask, H. 2002. Ornatus Sanctus, Eximius Textilis Eximius. Kirkolliset tekstiilit ja niiden säilytys ja hoito Parikkalan, Rautjärven, Saaren ja Simpeleen kirkkoissa. Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu. Kuopion Muotoiluakatemia. Opinnäytetyö. Sijainti: Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu. Taitemian kirjasto.

Tekstiililehti 2013. Hanna Korvela Design Oy:n suunnittelema ja toteuttama Lapuan piispan uusi liturginen asu on valmistunut. 2/2013 Saatavissa: <http://www.tekstiililehti.fi/binary/file/-/id/2/fid/306/>

KUVALUETTELO

KUVIO 1. Prosessikaavio. Jaana Nissinen 2014.

KUVAT 4, 6, 17-29, 31-58. Jaana Nissinen 2014.

KUVA 1. Kirkkonummen suomalainen seurakunta [verkkosivu]. Saatavissa: <http://www.kirkkonummenseurakunnat.fi/toiminta/lapsiperheille/kirkkonettifi/kirkkotekstiilit/>

KUVA 2. Suomen Käsityön Ystävät. Teoksesta Priha, P. 1991. Pyhä kaunistus. Kirkkotekstiilit Suomen käsityön ystävien toiminnassa 1904-1950. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja A 11. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

KUVA 3. Teoksesta Priha, P. 1991. Pyhä kaunistus. Kirkkotekstiilit Suomen käsityön ystävien toiminnassa 1904-1950. Alkuperäinen kuva Taideteollisuusmuseo (TTM). Helsinki. Suomen Käsityön Ystävien arkisto. Kirkkotekstiilien luonnokset.

KUVA 5. Opetushallitus. Etälukio. Saatavissa: http://www02.oph.fi/etalukio/uskonto/kurssi5/sivu_5_3_5.html

KUVA 7. Turun arkkihiippakunta [verkkosivu]. Saatavissa: <http://www.arkkihiippakunta.fi/piispa/piispan-tunnukset/>

KUVA 8. Kotimaa24. Saatavissa: <http://www.kotimaa24.fi/artikkeli/lapuan-piispan-uusi-kaapu-otetaan-kayttoon/>

KUVA 9. Vänskä, P. 2013. Saatavissa: <http://www.hs.fi/tyyli/a1364419176009>

KUVAT 10 ja 13. Espoon hiippakunta [verkkosivu]. Saatavissa: http://espoon-hiippakunta.evl.fi/piispa/piispan_liturginen_vaatetus/piispan_kaapu/

KUVAT 11 ja 12. Vaari, H. Saatavissa: <http://www.helenaavaari.fi/referenssit/mikkeli>

KUVAT 14-16. Oulun hiippakunta [verkkosivu]. Saatavissa: http://www.oulunhiippakunta.evl.fi/piispa/piispankaavut-sauva_ ja-risti/

KUVA 30. Kuopion hiippakunta [verkkosivu]. Saatavissa: <http://www.kuopionhiippakunta.fi/medialle/>

Miten kuvailisitte itseänne ja luonteenpiirteitänne?

Yleistä:

Missä tilanteissa käytätte piispan asukokonaisuutta?

Mitä piispan asukokonaisuus merkitsee teille?

Miten se tukee työtänne?

Uusi asukokonaisuus:

Mikä sai toivomaan uutta asukokonaisuutta?

Miltä toivoisitte uuden kaavun ja hiipan tuntuvan yllänne?

Onko teillä erityistoiveita koskien

- värejä
- materiaaleja
- kuvioita

-Mitä ne eivät saa olla?

Tuleeko teille mieleen erityisen läheisiä Raamatunkohtia tai kristillisiä symboleita joita voisi hyödyntää?

Tapaamisessa sovitaan aikataulusta ja seuraavista tapaamisista.